

Balanceren in de Biesbosch

samen werken aan het behouden en versterken van de Biesbosch voor toekomstige generaties

Nationaal Park De Biesbosch

Gemeente Altena

Dordrecht

gemeente Drimmelen

staatsbosbeheer

Balanceren in de Biesbosch

samen werken aan het behouden en versterken van de Biesbosch
voor toekomstige generaties

Opdrachtgever:
Parkschap Nationaal Park De Biesbosch
Postbus 8
3300 AA Dordrecht

Auteur:
Orbis
Moorland 4
5688 GA Oirschot

Fotografie:
Nationaal Park De Biesbosch
NLDelta
Marianne den Braven

Vormgeving:
Kornuiten.com

Maart 2022

Deeneplaat

Voorwoord

Een sterke Biesbosch voor en van ons allen!

Voor u ligt de gebiedsvisie voor de Biesbosch, tot stand gebracht in goede gesprekken met onze netwerkpartners. We zijn trots op dit product waarmee een mooie basis wordt gelegd om samen met onze partners in het gebied aan de slag te gaan!

De totstandkoming van de gezamenlijk ontwikkelde gebiedsvisie loopt samen op met de verandering van de bestuursstructuur voor ons prachtige natuurgebied. Het Parkschap als Gemeenschappelijke Regeling van lokale overheden houdt op te bestaan. Het maakt ruimte voor een publieke samenwerking van Staatsbosbeheer en de drie Biesboschgemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen, als onderdeel van een publiek-private samenwerking met een breed netwerk van betrokken partners. De nieuwe samenwerking richt zich op het bewaken van de balans tussen natuur en recreatie in ons nationaal én internationaal bekende natuurgebied.

Naar het voorbeeld van de participatiesamenleving waarmee gemeenten in de afgelopen jaren al hebben kennisgemaakt, is het ook voor de natuur mogelijk om op deze manier te werk te gaan. Overheden, gebruikers, natuurverenigingen en ondernemers nemen hierbij gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het bewaken van de balans tussen natuur en recreatie in het gebied.

We werken in de Biesbosch samen om het gebied te behouden en versterken voor toekomstige generaties. Om de unieke natuurwaarden in het gebied te behouden en versterken en tegelijkertijd de toeristisch-recreatieve en economische mogelijkheden in en om het gebied voort te kunnen zetten en uit te kunnen bouwen. Zo blijft het gebied aantrekkelijk voor de inwoners van de omliggende steden en dorpen en voor de toeristische bezoekers, maar ook voor de toeristisch recreatieve ondernemers in en om de Biesbosch en voor de regionale economie.

In de voorliggende gebiedsvisie wordt het uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen beschreven. De uitwerking ervan pakken we samen met het netwerk op. Hierbij vragen we van alle betrokkenen eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap, zowel op de visie als de uitvoering. De komende jaren zal een Biesboschregisseur de netwerksamenwerking en de hierbij behorende verantwoordelijkheid op- en uitbouwen. Het vraagt om vertrouwen en elkaar aanspreken op een Biesbosch die voor mens en dier en flora, nog mooier en beter kan worden dan hij tot nu toe was.

Wat zou het mooi zijn als we in 2021, het jaar dat we de 600e verjaardag van de Biesbosch vieren, op basis van deze visie en een bijbehorend uitvoeringsprogramma, met alle partijen die er bij betrokken zijn aan de slag kunnen gaan in het gebied.
Het gebied dat de Nederlandse delta van eeuwen zichtbaar maakt, verdient het!

Sandra den Adel-Aartsen
Provinciehoofd Zuidwestelijke Delta Staatsbosbeheer

Roland van Vugt
Wethouder gemeente Altena

Marco Stam
Wethouder gemeente Dordrecht

Lieke Schuitmaker
Wethouder gemeente Drimmelen

Max Hoefeijzers
Voorzitter bestuurscommissie Parkschap Nationaal Park De Biesbosch

Inhoudsopgave

Voorwoord 5

Samenvatting 8

1. Inleiding 10
   - 1.1 Aanleiding gebiedsvisie 10
   - 1.2 Gebiedsvisie als kader voor netwerksamenwerking 10
   - 1.3 Toelichting proces 10
   - 1.4 Leeswijzer 11

2. Afbakening gebiedsvisie 12
   - 2.1 Beschrijving en afbakening gebied 12
   - 2.2 Afbakening gebied 12
   - 2.3 Inhoudelijke afbakening 13
   - 2.4 Partners in de netwerksamenwerking 13

3. Balans tussen natuur en recreatie 16
   - 3.1 Missie en visie 16
   - 3.2 Unieke natuurwaarden 16
   - 3.3 Balans natuur en recreatie 17

4. Regulering en toezicht/handhaving 20
   - 4.1 Ambitie 20
   - 4.2 Doelstellingen 22

5. Belangenbehartiging en omgevingsmanagement 24
   - 5.1 Ambitie 24
   - 5.2 Doelstellingen 24

6. Recreatie en toerisme 28
   - 6.1 Ambitie 28
   - 6.2 Doelstellingen 28

7. Bezoekersmanagement 33
   - 7.1 Ambitie 33
   - 7.2 Doelstellingen 33

8. Communicatie en marketing 34
   - 8.1 Ambitie 34
   - 8.2 Doelstellingen 35

9. Educatie 36
   - 9.1 Ambitie 36
   - 9.2 Doelstellingen 36

10. Uitvoeringsprogramma 39
    - 10.1 Regulering en toezicht/handhaving 39
    - 10.2 Belangenbehartiging en omgevingsmanagement 39
    - 10.3 Recreatie en toerisme 40
    - 10.4 Bezoekersmanagement 40
    - 10.5 Communicatie en marketing 42
    - 10.6 Educatie 43

Bijlagen

Bijlage 1 Overzichtskaart gebied de Biesbosch 47

Bijlage 2 Relevante (beleids)kaders 48

- Nationale parken in Nederland 48
- NLDelta 48
- Wet natuurbescherming en Beheerplan Natura 2000 50
- Recreatieve Zonering 51
- Gebiedsgerichte aanpak stikstof 51
- Omgevingswet, omgevingsvisies en omgevingsplannen 51

Bijlage 3 Stakeholders 52

Bijlage 4 Verslag werksessies 53

Ambitie regulering en toezicht/handhaving:
Het gezamenlijk opstellen van eenduidige regels en kaders voor de Biesbosch en gezamenlijk zorgdragen voor de veiligheid in het gebied.

Doelstellingen
- meer eenduidige regelgeving;
- vasthouden en verbeteren van de veiligheid;
- gezamenlijke en eenduidige uitvoering van toezicht en handhaving;
- versterken van de samenwerking met partners op het gebied van toezicht en handhaving;
- activiteiten vermijden die de beschermde soorten of habitats verstoren;
- positieve maatregelen treffen om de habitats en soorten te behouden en de bescherming te verbeteren.

Ambitie educatie:
Het uitwerken van een educatieprogramma, een gidsnetwerk voor het hele gebied in stand houden en versterken en het gastherennetwerk behouden en doorontwikkelen.

Doelstellingen
- opstellen van een educatieprogramma voor de Biesbosch;
- meer scholen laten deelnemen aan het scholenprogramma;
- verder versterken van het netwerk van vrijwillige gidsen;
- verder versterken en ontwikkelen van het gastherennetwerk;
- inzetten op bewustwording bij de bezoekers.

Ambitie communicatie en marketing:
Het realiseren van een sterk netwerk dat goed op de hoogte is van ontwikkelingen en actualiteiten in het gebied en dat elkaar weet te vinden. Communicatie en marketing inzetten als middel om de gewenste bezoekersgroepen aan te spreken, bezoekers te sturen en de bewustwording van bezoekers te vergroten.

Doelstellingen
- vergroten betrokkenheid en eigenaarschap binnen de netwerksamenwerking;
- versterken netwerksamenwerking
- verder uitbouwen en benutten van het merk Biesbosch;
- communicatie en marketing meer aansluiten op de recreatieve zonering en het bezoekersmanagement;
- vergroten van de bewustwording van bezoekers;
- gerichter communiceren richting bezoekersgroepen die interessant zijn voor het gebied;
- de verwachting van de bezoekers en de zogeheten klantreis beïnvloeden;
- meer eenduidigheid in de communicatie naar bezoekers vanuit alle netwerkpartners.

Missie

'Samen werken aan het behouden en versterken van de Biesbosch voor toekomstige generaties'

Gebiedsvisie als kader voor netwerksamenwerking

In de Biesbosch wordt een nieuwe netwerksamenwerking vormgegeven met alle partners die actief zijn in het gebied. De gebiedsvisie Biesbosch beschrijft vanuit de netwerksamenwerking de visie en ambities voor de ontwikkeling van het gebied. De visie geeft op strategisch niveau richting aan de netwerksamenstelling.

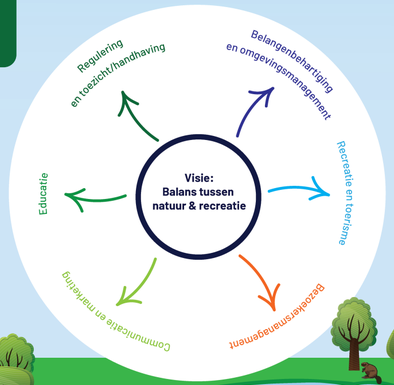

Ambitie belangenbehartiging en omgevingsmanagement:
Het gezamenlijk uitdragen van de belangen van het gebied en zicht krijgen en houden op ontwikkelingen in en om de Biesbosch.

Doelstellingen
- vergroten van de aandacht voor de belangen van de Biesbosch;
- effectiever samenwerken met de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland;
- versterken van de netwerksamenwerking;
- beter zicht krijgen op ontwikkelingen in de omgeving van de Biesbosch;
- verbeteren van de afstemming tussen Staatsbosbeheer en de drie gemeenten.

Ambitie recreatie en toerisme:
Het gebied toegankelijk en bereikbaar houden en ruimte bieden voor duurzame recreatieve ontwikkelingen op de juiste plek en voor de juiste bezoekersgroepen.

Doelstellingen
- versterken van het voorzieningenniveau;
- beter benutten van de bestaande intensieve recreatiegebieden;
- verduurzamen van de recreatieve en toeristische voorzieningen;
- inzetten op klimaatadaptatie gekoppeld aan recreatieve en toeristische voorzieningen;
- meer vormen van duurzame financiering genereren

Ambitie bezoekersmanagement:
Het sturen van bezoekers van het gebied in plaats, tijd en activiteit.

Doelstellingen
- beter laten aansluiten van de recreatieve voorzieningen op de recreatieve zonering;
- communicatie en marketing meer richten op het sturen van bezoekers;
- beter benutten van de schil rondom het gebied;
- bezoekers meer spreiden in de tijd.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

- agrariërs - bewoners - bezoekers - bezoekerscentra - Biesbosch Streekfonds - Evides - Biesboschgastheren - gemeente Altena - gemeente Dordrecht - gemeente Drimmelen - IVN - marketingorganisaties - natuurverenigingen - - NLDelta - omliggende gemeenten - ondernemers - provincie Noord-Brabant - provincie Zuid-Holland - Rijkswaterstaat - Staatsbosbeheer - (sport)vissers - veerpondeigenaren - vrijwilligersorganisaties- waterschappen - waterscouts - (water)sportverenigingen

Van gebiedsvisie naar uitvoeringsprogramma

De partijen in het Biesboschnetwerk zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de visie. Eigenaarschap en eigen verantwoordelijkheid zijn hierbij belangrijke sleutelwoorden.

Jaarlijks bepaalt het Biesboschnetwerk de prioriteiten en worden op basis hiervan de projecten en activiteiten uitgewerkt en voorzien van financiering.

Uitvoeringsprogramma

Regulering en toezicht/handhaving
- opstellen en actueel houden Biesboschverordening;
- verlenen van vergunningen, ontheffingen en toestemmingen;
- invulling geven aan recreatieve zonering;
- uitvoering geven aan de dienstverleningsovereenkomst;
- uitvoering geven aan het samenwerkingsconvenant;
- opstellen van een integraal veiligheidsbeleid voor de Biesbosch.

Belangenbehartiging en omgevingsmanagement
- structurele bespreekpunten agenderen voor overleg Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen;
- afspraken maken met provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland over de samenwerking met De Biesbosch;
- versterken en onderhouden van de netwerksamenwerking;
- aanstellen van een Biesboschregisseur.

Educatie
- opzetten gezamenlijk scholenprogramma met alle bijbehorende activiteiten;
- opleiding en coördinatie van de vrijwillige gidsen in de Biesbosch (met bijbehorende activiteiten);
- behoud en ontwikkeling van het gastherennetwerk in de Biesbosch (met alle bijbehorende activiteiten);
- verkennen overige projecten en activiteiten.

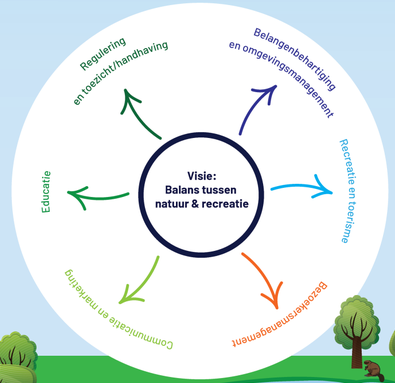

Recreatie en toerisme
- opstellen van een gezamenlijk plan die zich richt op actieve vormen van recreatie;
- toetsen van nieuwe recreatieve activiteiten aan vereisten voor duurzaamheid en aan de recreatieve zonering;
- (stimuleren van) verduurzamen en klimaatadaptief maken van bestaande en nieuwe recreatieve en toeristische voorzieningen.

Communicatie en marketing
- opstellen beknopt communicatieplan gericht op de netwerksamenwerking (interne communicatie);
- periodiek overleg met de partners op het gebied van communicatie en marketing;
- opstellen van een marketingplan gericht op het merk Biesbosch;
- afspraken vastleggen over communicatie-uitingen;
- themajaar 600 jaar Sint Elisabethvloed benutten.

Bezoekersmanagement
- in het recreatieplan inzetten op de juiste voorzieningen op de juiste plekken (op basis van de recreatieve zonering);
- verkenning uitvoeren naar gebieden waar de recreatieve voorzieningen versterkt kunnen worden (al dan niet in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe natuur);
- verkennen of de druktemeter van Visit Brabant ingezet kan worden als communicatiemiddel;
- inzetten op communicatie om de bewustwording van bezoekers te verbeteren en (gedrags)regels over te brengen;
- versterken van de samenwerking met en tussen ondernemers en vrijwilligers.

1. Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding voor de gebiedsvisie en geeft een toelichting op het proces. Hierbij is ook een leeswijzer opgenomen.

1.1 Aanleiding gebiedsvisie

De samenleving verandert. Eigen verantwoordelijkheid en participatie vanuit inwoners en organisaties worden steeds belangrijker. In de Biesbosch zijn veel verschillende partijen met verschillende bevoegdheden en belangen actief.
Een netwerksamenwerking wordt vormgegeven waarin samengewerkt wordt met alle belanghebbende partijen. Hierbij staan gelijkwaardigheid en eigen verantwoordelijkheid centraal en is ruimte voor participatie en flexibiliteit.
Ten behoeve van de netwerksamenwerking is met alle belangenpartijen uit het gebied een gebiedsvisie opgesteld. Deze Visie Balanceren beschrijft op welke onderwerpen en met welke partijen deze samenwerking gaat plaatsvinden in de Biesbosch.

Staatsbosbeheer en de gemeenten bouwen (verder) aan een sterk netwerk van partijen met een gemeenschappelijke visie en ambitie voor de Biesbosch. Hiervoor is een Biesboschregisseur aangesteld. Partijen binnen het netwerk zoeken samenwerking met elkaar op inhoudelijke thema's en waar samenwerking een meerwaarde heeft. Het is een open netwerk waarbij partijen ook op een later moment of voor specifieke onderwerpen kunnen aansluiten.

In november 2019 heeft het algemeen bestuur (AB) van het Parkschap gekozen voor deze nieuwe vorm van samenwerken. Aan de gemeenten is voorgesteld het Parkschap op te heffen. Dit besluit heeft in het voorjaar van 2020 geleid tot definitieve besluitvorming over het opheffen van het Parkschap en het vormen van de nieuwe netwerksamenwerking.

1.2 Gebiedsvisie als kader voor netwerksamenwerking

De gebiedsvisie Biesbosch beschrijft vanuit de netwerksamenwerking de visie en ambities voor de ontwikkeling van het gebied. Het is hiermee geen visie in de zin van de omgevingswet, maar de visie geeft op strategisch niveau richting aan de netwerksamenwerking. Op basis van de visie wordt door de netwerksamenwerking een uitvoeringsprogramma uitgewerkt met projecten en activiteiten, voorzien van financiering en betrokken partijen.

Staatsbosbeheer en de gemeenten worden verantwoordelijk voor het opstellen van en het actueel houden van de gebiedsvisie. Voor de uitvoering zijn daarentegen alle partijen gezamenlijk verantwoordelijk. Hierbij zijn eigenaarschap en eigen verantwoordelijkheid belangrijke sleutelwoorden.

Tegelijkertijd met het opstellen van de visie wordt gewerkt aan een recreatieve zonering voor het gebied. Dit document wordt opgesteld op basis van het beheerplan voor het Natura 2000 gebied. Hoewel het beheerplan en de recreatieve zonering belangrijke kaders zijn voor toekomstige ontwikkelingen in de Biesbosch, staat de besluitvorming over de zonering volledig los van besluitvorming over de visie.

1.3 Toelichting proces

De Visie Balanceren in de Biesbosch borduurt voort op de bestaande kaders voor het gebied en de bestaande en nieuwe ambities vanuit alle partijen in de netwerksamenwerking. Hiervoor zijn alle bestaande beleidsdocumenten, beleidskaders, visies en ambitiedocumenten bestudeerd in een bureaustudie. Daarna is gesproken met Staatsbosbeheer en de drie gemeenten, niet alleen over de huidige kaders, maar ook over de visie op de (samenwerking in de) toekomst.

In een vervolgfase zijn de stakeholders uit het gebied geraadpleegd. In verschillende digitale werksessies is de stakeholders gevraagd wat zij belangrijk vinden en welke kansen en bedreigingen zij ervaren. Daarnaast is de stakeholders gevraagd wat zij willen gaan doen in het gebied. Naast deze digitale werksessies is een vragenlijst verspreid onder de stakeholders om aanvullend op de werksessies input op te halen.

Met de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland en met Rijkswaterstaat en IVN is in deze fase ook afzonderlijk gesproken. Hierbij zijn beleidskaders, ambities, wensen, kansen en bedreigingen aan bod gekomen. Ook is gesproken over rollen en verantwoordelijkheden van de genoemde partijen in het gebied.

De input vanuit de bureaustudie, interviews, werksessies, verdiepende gesprekken en vragenlijsten is verwerkt in een concept gebiedsvisie (december 2020). De visie is vervolgens gedeeld met alle belangenpartijen. Alle reacties zijn verzameld en verwerkt in de definitieve visie (januari 2022).

1.4 Leeswijzer

De Visie Balanceren in de Biesbosch bestaat uit een beschrijving van de missie en visie van het Biesboschnetwerk. Hierbij worden voor zes thema's die voor het Biesboschnetwerk van belang zijn de visie en ambitie beschreven en worden deze vertaald naar doelstellingen. Daarnaast leest u in kaders de standpunten en belangen van de verschillende belangenpartijen terug. Het laatste hoofdstuk van het document bevat een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen waarin per thema de activiteiten worden benoemd waar gezamenlijk aan gewerkt kan gaan worden. Het uitvoeringsprogramma wordt op een later moment door de netwerksamenwerking uitgewerkt in concrete projecten en activiteiten.

In hoofdstuk 2 wordt de afbakening van de visie beschreven met een beschrijving van het gebied, de partners in de netwerksamenwerking en de rollen en belangen van Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen. Verspreid over de visie zijn in tekstkaders de belangen van de belangenpartijen opgenomen. In hoofdstuk 3 wordt de missie en visie op hoofdlijnen geschetst en wordt een inleiding gegeven op de thema's van de gebiedsvisie. Deze thema's worden in de hierna volgende hoofdstukken 4 tot en met 9 uitgewerkt. Hierbij worden per thema steeds de ambitie en doelstellingen beschreven. Vanuit deze ambities en doelstellingen wordt in hoofdstuk 10 een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen beschreven.

Bijlage 1 bevat de overzichtskaart van het gebied.
Bijlage 2 geeft een samenvatting van verschillende relevante (beleids)kaders en ontwikkelingen in en rond de Biesbosch.
Bijlage 3 bevat een opsomming van de stakeholders die betrokken zijn bij het opstellen van de gebiedsvisie.
Bijlage 4 is het verslag van de werksessies met de stakeholders.

Huiswaard

Wat is een netwerksamenwerking?

Een netwerksamenwerking is een duurzame samenwerking tussen meerdere partijen gericht op een gemeenschappelijke visie of ambitie die niet door de partijen afzonderlijk kan worden bereikt. Binnen de netwerksamenwerking kan in verschillende teams of groepen worden samengewerkt aan verschillende thema's, projecten of activiteiten. Het netwerk kan voortdurend veranderen van samenstelling; nieuwe partijen kunnen aansluiten en nieuwe thema's of projecten kunnen gezamenlijk aangepakt worden.

Spindotter

2. Afbakening gebiedsvisie

Dit hoofdstuk beschrijft de afbakening van de gebiedsvisie. De begrenzing wordt beschreven, de inhoudelijke afbakening van de visie, de partners binnen de netwerksamenwerking worden benoemd en er wordt ingegaan op de rollen van Staatsbosbeheer en de drie gemeenten.

2.1 Beschrijving gebied

Het Natura 2000-gebied De Biesbosch is een uniek en omvangrijk zoetwatergetijdengebied met hoge ecologische waarden. Het wordt gevormd door kreken, moerassen en platen en is van belang voor een groot aantal soorten, waaronder de bever, ijsvogel, blauwborst, noordse woelmuis, fint en grote modderkruiper. Rondom het Natura 2000-gebied liggen open agrarische gebieden en besloten bosgebieden. Ook deze gebieden kennen hoge natuur- en/of landschapswaarden. Het gehele gebied is een belangrijk onderdeel van de Nederlandse delta.

Naast behoud en versterking van de natuurwaarden in het gebied staat ook de natuurbeleving centraal. De Biesbosch is een belangrijk recreatiegebied voor veel mensen. Inwoners van Dordrecht en de Brabantse kant van De Biesbosch gebruiken het gebied om er op verschillende manieren te recreëren. Daarnaast is het gebied vanwege de unieke natuurwaarden (inter)nationaal een trekpleister voor toeristen en een belangrijke drager voor de vrijetijdseconomie in de omliggende steden en dorpen.

Cultuurhistorie

De Biesbosch kent een roerige historie, waarin de strijd met het water een belangrijke rol speelt. Het is een gebied waar grientwerkers door weer en wind zwoegden om rond te komen. In de oorlog was het ruige terrein een manier om ongezien te blijven voor onderduikers en liniecrossers. Later was het de plek waar men ongehinderd kon genieten van de toenemende welvaart toen het gebied als recreatiegebied werd ontdekt. Toen het gebied de status van Nationaal Park kreeg, kwamen ook de kwaliteiten als uniek natuurgebied in Europa steeds meer in beeld. Deze geschiedenis draagt bij aan het gebied zoals het er nu is. Het dynamische en avontuurlijke karakter kun je nog steeds terugvinden in de mensen die zich bij dit gebied betrokken voelen.

2.2 Afbakening gebied

De visie balanceren in de Biesbosch heeft in de basis betrekking op het gebied dat wordt gevormd door de natuurgebieden die horen bij het Natura 2000-gebied en het huidige Nationaal Park De Biesbosch, het dagrecreatiegebied de Hollandse Biesbosch, de Nieuwe Dordtse Biesbosch en op de Noordwaard. Dit gebied duiden we in de gebiedsvisie aan als het (natuur)gebied of de Biesbosch.

Ontwikkelingen rondom het natuurgebied kunnen invloed hebben op het gebied. Omdat de natuurwaarden worden aangetast of juist omdat er kansen liggen om de natuur te versterken en/of ontlasten. Daarom wordt ook de schil rondom het natuurgebied in deze gebiedsvisie beschouwd.

De Biesbosch is één van de iconen binnen de Nederlandse delta. De Nederlandse delta omvat daarnaast ook het Haringvliet en de gebieden rond Kinderdijk en Slot Loevenstein. Deze gebieden vallen buiten de scope van deze visie.

In bijlage 1 is een kaart met de gebiedsafbakening opgenomen.

Natura 2000 begrenzing

Voor de Wet natuurbescherming is de begrenzing van het Natura 2000-gebied leidend. De begrenzing van het Natura 2000-gebied de Biesbosch is bepaald aan de hand van de ligging van de habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen. De begrenzing komt grotendeels overeen met de begrenzing van het Nationaal Park De Biesbosch. Het grootste deel van de Biesbosch is in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer. Aanzienlijke delen van het gebied (de Nieuwe Merwede en de Amer) zijn in eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf en in beheer bij Rijkswaterstaat.

Dagrecreatiegebied de Hollandse Biesbosch

Het dagrecreatiegebied de Hollandse Biesbosch is het gebied rondom het bezoekerscentrum aan de Baanhoekweg in Dordrecht. Het gebied ligt aan de rand van het huidige Nationaal Park De Biesbosch en het Natura 2000-gebied. Het wordt grotendeels omsloten door het Zuid-Hollandse deel van het huidige Nationaal Park. In het gebied zijn verschillende recreatieve voorzieningen aanwezig: bezoekerscentrum, speelweiden, zwemvijver (Recreatiestrand Merwelanden), fiets- en wandelpaden, educatieve en themawandelpaden, wielerparcours, golfbaan, sterrenwacht en horecavoorzieningen. Het gebied vervult een belangrijke functie als recreatiegebied voor de inwoners van de stad Dordrecht.

Nieuwe Dordtse Biesbosch

De Nieuwe Dordtse Biesbosch is een voormalig landbouwgebied dat is omgevormd naar een gevarieerd natuur- en recreatiegebied. Het gebied ontwikkelt zich tot een Biesboschachtig landschap met een duurzaam, robuust watersysteem als basis. Het gebied grenst enerzijds aan de Dordtse Biesbosch en ligt net buiten het huidige Nationaal Park en de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Anderzijds grenst het gebied aan de stadsrand van Dordrecht. Hiermee vervult ook dit gebied een belangrijke functie als recreatiegebied voor de inwoners van de stad. Er zijn in het gebied verschillende wandel-, fiets- en ruiterroutes gerealiseerd.

Noordwaard

De Noordwaard is een dynamisch polderlandschap met hoge ecolgoische en agrarische waarden. Het gebied is vanuit het landelijke project Ruimte voor de Rivier ingericht. Hoofddoelstellingen zijn dan ook de (hoog)waterveiligheid en ruimtelijke kwaliteit. Bij de hoge kade polders is de landbouw primaat. Bij hoge waterstanden in de omliggende rivieren kan het gebied overstromen. Veel gronden in het gebied zijn nog agrarisch in gebruik, maar het gebied ontwikkelt zich steeds meer als waardevol natuurgebied. Daarnaast zijn in het gebied recreatiemogelijkheden toegevoegd. Rijkswaterstaat is eigenaar van het gebied en een beheervisie voor het gebied wordt opgesteld met verschillende partners (gemeente Altena, Staatsbosbeheer).

2.3. Inhoudelijke afbakening

De gebiedsvisie gaat in op de onderwerpen waar de partners in de netwerksamenwerking gezamenlijk aan werken. Uitgangspunt hierbij is dat elke partij de eigen bevoegdheden behoudt en samenwerkt waar dat meerwaarde heeft of noodzakelijk is. Bestaande rechten van partners in de netwerksamenwerking worden gerespecteerd en blijven waar mogelijk behouden.

Het beheer van het Natura 2000-gebied blijft bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer en valt buiten de netwerksamenwerking. Ook wonen en werken in en rond de Biesbosch valt buiten de directe focus. De kaders hiervoor worden bepaald door de individuele gemeenten in hun omgevingsvisie en omgevingsplan.

2.4 Partners in de netwerksamenwerking

Belangrijke stakeholders in het natuurgebied zijn natuurlijk de grondeigenaren en de gemeenten. Staatsbosbeheer is eigenaar van ongeveer 95% van het Natura 2000-gebied. De resterende gronden zijn in eigendom van de gemeente Dordrecht, Rijkswaterstaat of particuliere grondeigenaren. Het gebied ligt verspreid over drie gemeenten: Altena, Dordrecht en Drimmelen.

Staatsbosbeheer en de drie gemeenten gaan binnen de netwerksamenwerking een nieuwe samenwerking aan op basis van een samenwerkingsovereenkomst. Hierin worden de taken en verantwoordelijkheden van de vier partners verankerd. Hiervoor wordt een overlegstructuur in het leven geroepen om te sturen op de taken en verantwoordelijkheden van de vier partners.

Een belangrijke taak voor Staatsbosbeheer en de drie gemeenten is het versterken van de netwerksamenwerking. Intentie van het Biesboschnetwerk is dat iedereen die zich betrokken voelt bij de Biesbosch zich kan aansluiten. Verschillende belangenpartijen zijn hierbij al aangesloten. Deze partijen hebben meegedacht over de visie Balanceren in de Biesbosch. In de visie leest u meer over hun belangen in het gebied. Het is belangrijk deze invalshoeken en elkaars belangen te kennen om beter te kunnen samenwerken in het gebied.

In 2021 is verkend welke partijen willen aansluiten bij het Biesboschnetwerk en wat zij daarbij verwachten van hun partners. Komende jaren gaat het Biesboschnetwerk verder vorm krijgen, waarbij gaandeweg ook gekeken wordt welke afspraken wenselijk zijn om de samenwerking te bestendigen. Elke vijf jaar wordt een evaluatiemoment ingepland om de netwerksamenwerking te evalueren en waar nodig bij te sturen. Belangrijk hierbij is dat de partijen zich verantwoordelijk voelen voor het gebied en een bijdrage willen leveren aan de toekomst van de Biesbosch en/of de projecten en activiteiten uit de gebiedsvisie. De sleutelwoorden hierbij zijn eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap.

De verschillende invalshoeken van Staatsbosbeheer en de gemeenten

Het belang van de natuur(waarden) in de Biesbosch is voor alle partners evident. Elke partij heeft hierbij echter een verschillende invalshoek. Het is van belang deze verschillende invalshoeken te (er)kennen om in goed vertrouwen met elkaar te kunnen samenwerken.

Staatsbosbeheer als grondeigenaar en beheerder van het gebied heeft als taak het behoud en de ontwikkeling van de natuurwaarden op basis van Natura 2000 wetgeving en het beheerplan voor de Biesbosch dat op basis hiervan tot stand is gekomen. Natuurbeleving en recreatieve ontwikkelingen kunnen plaatsvinden in evenwicht met de natuurwaarden. De recreatieve zonering is hiervoor een belangrijk kader.

Voor de gemeenten zijn de natuurwaarden van groot belang, maar hierbij ligt de focus veel meer op het medegebruik van het gebied voor recreatie. Hierbij zien alle gemeenten het belang van het behoud van de balans tussen de natuur en recreatie. Hierbij zijn echter de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het gebied belangrijke speerpunten. De recreatieve zonering wordt gezien als een belangrijk kader om (onder meer) het bezoekersmanagement in goede banen te leiden. Hierbij gaat het om het spreiden van bezoekers in plaats (de juiste bezoekers op de juiste locaties) en tijd (bezoekers beter spreiden over de dagen en seizoenen).

Interessant is dat elke gemeente een andere invalshoek kiest. De gemeente Altena zet vooral in op duurzaam kwaliteitstoerisme. De gemeente wil vooral aantrekkelijk zijn voor wandelaars en fietsers. Voor de gemeente Dordrecht is de Biesbosch (met een brede begrenzing) vooral een uitloopgebied voor de inwoners van de stad. Daarom moeten ook de intensieve recreatiegebieden tussen de stad en de grenzen van het huidige Nationaal Park betrokken worden in de gebiedsvisie. Voor de gemeente Drimmelen is de Biesbosch economisch interessant vanwege de vele toeristisch recreatieve bedrijven die afhankelijk zijn van het gebied en omdat het gebied bijdraagt aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Ondernemers zijn voor de gemeente dan ook een belangrijke partner in het gebied. Gemene deler is dat alle gemeenten willen inzetten op de schil rondom het gebied om de intensieve recreatie beter te spreiden.

NLDelta is voor Staatsbosbeheer een belangrijke ontwikkeling om de natuurwaarden in het gehele gebied verder te versterken. Voor de gemeenten is het binnen de samenwerking met NLDelta vooral belangrijk om de eigen identiteit van de Biesbosch te behouden en de juiste boodschap over te brengen. Tegelijkertijd zijn er zorgen over de ontwikkelingen rond NLDelta en is voor de gemeente nog onvoldoende duidelijk of en welke meerwaarde dit heeft.

3. Balans tussen natuur en recreatie

Voor alle partijen binnen de netwerksamenwerking zijn behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden in het gebied belangrijke uitgangspunten. Tegelijkertijd constateren alle partijen dat de recreatie in het gebied toeneemt. Van belang is gezamenlijk op te trekken om het gebied voor de toekomst te behouden en te versterken en de balans tussen natuur en recreatie te bewaken.

3.1 Missie en visie

Naast het belang van de Biesbosch als uniek natuurgebied is het ook een belangrijk recreatiegebied voor veel mensen. Inwoners van Dordrecht en de Brabantse kant van de Biesbosch gebruiken het gebied om er op verschillende manieren te recreëren. Daarnaast is het gebied vanwege de unieke natuurwaarden (inter)nationaal een trekpleister voor toeristen en een belangrijke drager voor de vrijetijdseconomie in de omliggend steden en dorpen.

De verschillende gebruikers van het gebied leggen net een andere nadruk als het gaat om de balans tussen natuur en recreatie. Deze belangentegenstellingen maken het noodzakelijk om de handen ineen te slaan om het gebied te behouden en versterken voor toekomstige generaties. Dit is het balanceren wat deze visie omschrijft en waar we komende jaren samen aan gaan werken.

Ingezet wordt op het versterken van de natuurwaarden in de Biesbosch en gelijktijdig wordt gestuurd op de recreatie in het gebied. Natuurbeleving en recreatieve en/of toeristische activiteiten in het gebied zijn mogelijk, mits deze de natuurwaarden niet negatief beïnvloeden en de recreatiedruk niet onevenredig toeneemt. Ontwikkelingen moeten plaatsvinden op de juiste plek en gericht zijn op de juiste bezoekersgroepen. Ook de schil rondom de Biesbosch wordt bekeken. Hier wordt ingezet op meervoudig ruimtegebruik waarbij functies zoals landbouw, bestaande bewoning, landschapsversterking en recreatie samengaan. Bovendien zijn duurzaamheid en klimaatadaptatie randvoorwaarden voor alle ontwikkelingen in het gebied.

Dit kan alleen bereikt worden door samen te werken met alle partijen in het gebied. Een sterk Biesboschnetwerk wordt vormgegeven om hieraan invulling te geven. Betrokkenheid, eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap staan hierbij centraal. De partners in de netwerksamenwerking voelen zich verantwoordelijk voor de Biesbosch en werken samen met anderen aan projecten en activiteiten uit het uitvoeringsprogramma. Een Biesboschregisseur is aangesteld om sturing te geven aan het uitvoeringsprogramma en het Biesboschnetwerk te versterken. Zo behouden en versterken we het gebied voor toekomstige generaties en werken we samen aan een duurzame toekomst voor de Biesbosch.

De gezamenlijke missie voor alle netwerkpartners is:
samen werken aan het behouden en versterken van de Biesbosch voor toekomstige generaties

Hiervoor richten alle partijen zich in de visie op:
het bewaken van de balans tussen natuur en recreatie

3.2 Unieke natuurwaarden

Het Natura 2000-gebied de Biesbosch is een uniek en omvangrijk zoetwatergetijdengebied met hoge ecologische waarden. Het wordt gevormd door kreken, moerassen en platen en is van belang voor een groot aantal soorten, waaronder de bever, ijsvogel, blauwborst, noordse woelmuis, fint en grote modderkruiper.

Op nog groter schaalniveau is het gebied onderdeel van de Nederlandse delta, met de voor het gebied kenmerkende delta-natuur. Rondom het Natura 2000-gebied liggen open agrarische gebieden en besloten bosgebieden. Ook deze gebieden kennen hoge natuur en/of landschapswaarden.

Natuurbehoud en -ontwikkeling in het Natura 2000-gebied vinden plaats op basis van het Natura 2000-beheerplan. Hierin wordt ingezet op het vermijden van activiteiten die de beschermde soorten of habitats verstoren en het nemen van positieve maatregelen om de habitats en soorten te behouden en de bescherming te verbeteren. De provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland zijn hiervoor wettelijk verantwoordelijk (het zogeheten bevoegd gezag). Vanuit deze bevoegdheid zijn de provincies verantwoordelijk voor het opstellen van het beheerplan, de natuurtoets, voor het verlenen van vergunningen (Natuurbeschermingswet) en toezicht en handhaving. Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheerplan en hiermee voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Dit betekent dat Staatsbosbeheer bevoegd is maatregelen te nemen als dat in het kader van de Wet natuurbescherming of het beheerplan nodig is. Natuurbehoud en -ontwikkeling valt hiermee buiten de invloed van de netwerksamenwerking.

Het Natura 2000-beheerplan is erop gericht de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied te versterken, het natuurgebied robuuster en groter te maken en de aansluiting te zoeken op de natuurambities voor de Nederlandse delta. Daarnaast streven verschillende partijen ernaar het Natura 2000-gebied beter te verbinden met de omliggende gebieden in de schil, via kleinere natuurgebieden en landschapselementen (bijvoorbeeld in agrarisch gebied). De Noordwaard en de Nieuwe Dordtse Biesbosch zijn hiervan mooie voorbeelden.

3.3 Balans natuur en recreatie

Gericht op het bewaken van de balans tussen natuur en recreatie richt de netwerksamenwerking zich op de volgende 6 thema's:

- Regulering en toezicht/handhaving
- Belangenbehartiging en omgevingsmanagement
- Recreatie en toerisme
- Bezoekersmanagement
- Communicatie en marketing
- Educatie

In de netwerksamenwerking kunnen ook nieuwe of andere thema's aan bod komen. De ambities en doelstellingen voor deze thema's kunnen op dat moment afzonderlijk geformuleerd worden, maar dienen bij te dragen aan de balans tussen natuur en recreatie.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie

Duurzaamheid en klimaatadaptatie zijn onderwerpen die niet vergeten mogen worden in een visie voor de Biesbosch. Het zijn echter geen thema's waarvoor een afzonderlijk programma gevuld wordt. Duurzaamheid en klimaatadaptatie worden gewogen in alle thema's en komen randvoorwaardelijk terug in alle projecten en activiteiten die in het gebied ontplooid worden.

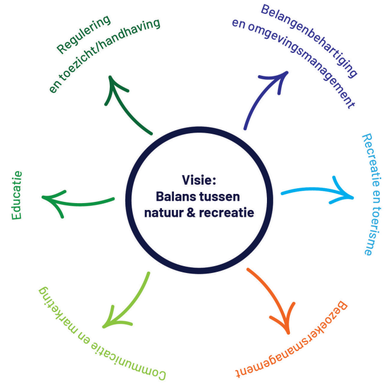

Belangen natuurliefhebbers en natuurverenigingen

De Natuur en Vogelwacht Biesbosch (NVB) vertegenwoordigt de belangen van de natuur (planten, dieren en landschappen) in het gebied. Regionaal en landelijk heeft de natuur- en vogelwacht zo'n 4000 sympathisanten. Doel van de NVB is de natuur te beschermen, te ontwikkelen, te monitoren, te onderzoeken en vast te leggen. Het belang van de NVB in de Biesbosch ligt dan ook meer bij het ontwikkelen van de natuurwaarden dan bij de recreatieve mogelijkheden.

De NVB zet in op de unieke waarden van het gebied en de bijzondere soorten die hier voorkomen. De natuur is dynamisch en hiervoor kan het nodig zijn om maatregelen te nemen om de natuur te beschermen. In de kwetsbare delen van het natuurgebied is de aanwezigheid van mensen (ongeacht het aantal) al een verstoring voor de natuur. Een recreatieve zonering is voor de NVB dan ook een belangrijk middel om te sturen op het recreatieve gebruik van het gebied. Ook een vergunningverlening en handhaving zijn hiervoor belangrijke hulpmiddelen.
De NVB ziet de volgende kansen in de Biesbosch en in de samenwerking met het Biesboschnetwerk:

- het samenbrengen en beter benutten van de expertise op het gebied van de Wet natuurbescherming en natuurtoetsing bij nieuwe ontwikkelingen in en rond het gebied;
- in de schil van het gebied in samenwerking met andere partijen de biodiversiteit vergroten;
- het gastherennetwerk inzetten om te communiceren over de natuurwaarden in het gebied;
- via de verhuurbedrijven de bezoekers instructies meegeven over het gedrag in de natuur;
- een duidelijke zonering en vaarkaart om de kwetsbare natuur te beschermen

De Natuurfederatie Geertruidenberg en Stichting de Amerkant op zetten zich ten zuiden van de Amer in om ecologische structuren te verbinden en de biodiversiteit te versterken. Zij zoeken daarbij ook de verbinding met de Biesboschnatuur. Kortom dagelijks zijn vrijwilligers van verschillende natuurbeschermingsorganisaties actief in en rond het gebied.

Belangen recreatieve ondernemers

De toeristisch recreatieve sector of de vrijetijdseconomie is een belangrijke economische sector in en rond de Biesbosch, met name in de gemeente Drimmelen. De toeristisch recreatieve ondernemers voelen zich verantwoordelijk voor het gebied en daarmee zeker ook voor het behoud van de natuurwaarden in het gebied. Tegelijkertijd is het voor hen van groot belang dat er bedrijfseconomisch toekomstperspectief is. Hiervoor moet de toegankelijkheid van het gebied geborgd zijn.

De toegankelijkheid geldt niet alleen voor de buitenring maar zeker ook voor de routes binnendoor. Deze routes tonen de bezoeker juist het mooie karakter van de Biesbosch. Een simpel rondje Spijkerboor, Steurgat, Ruigt, Noordergat van de Vissen, Amer is volgens de ondernemers voor de bezoekers van het park absoluut niet representatief. Derhalve zullen zij zich inzetten om de volgende kreken open te houden voor bezoekers: Middelgat van de Plomp, Sloot van Sint Jan, Gat van de Plomp, Keesjes Killeke, Gat van de Slek, richting Gat van de Kampen, Rietplaat, Gat van den Vloeien, Gat van de Kerksloot, Kooigat en Hennepje.

Alleen op deze manier beleven bezoekers de Biesbosch zoals dat is bedoeld.
De ondernemers hebben behoefte aan duidelijkheid over de regels in het gebied en aan een goede communicatie en informatievoorziening tussen de partijen die in het gebied actief zijn. De recreatieve zonering wordt door de ondernemers als een bedreiging gezien, omdat dit mogelijk leidt tot beperkingen in het gebied. Anderzijds wordt ook massatoerisme gezien als bedreigend. De ontwikkelingen binnen NLDelta worden dan ook kritisch gevolgd.

Tegelijkertijd zien de ondernemers veel kansen in en rond de Biesbosch. Kansen om in te zetten op meerdaags verblijf van bezoekers en het verspreiden van bezoekers door het aanbod aan toeristisch recreatieve voorzieningen met name in de schil van het gebied te vergroten. De ondernemers zien het gat van de Ham hiervoor als een interessante locatie, maar ook het toevoegen van strandjes aan de zuidkant van de Biesbosch (zowel ten Noorden als ten zuiden van de Amer) zou moeten worden opgepakt. Een andere kans wordt gezien in een gezamenlijke marketingaanpak.

4. Regulering en toezicht/handhaving

Een belangrijk middel om de natuurwaarden binnen het natuurgebied te beschermen en de balans tussen natuur en recreatie te bewaken is regulering en toezicht/handhaving. Staatsbosbeheer en de drie gemeenten zijn hiervoor verantwoordelijk en zetten zich hiervoor gezamenlijk in. Hieraan wordt invulling gegeven in onder andere de Biesboschverordening en de recreatieve zonering.

4.1 Ambitie

Binnen dit thema nemen de drie gemeenten en Staatsbosbeheer een regisserende rol in. Zij hebben een wettelijke taak om kaders en regels op te stellen voor hun eigen grondgebied en toe te zien op de handhaving van deze regels. Deze regels en kaders voor de Biesbosch worden gezamenlijk opgesteld en uitgedragen. Dit gebeurt in een gezamenlijke Biesboschverordening en in de recreatieve zonering. Hierop volgend worden ook toezicht en handhaving van de regels en kaders gezamenlijk georganiseerd. Veiligheid is hierbij een belangrijk speerpunt.

Biesboschverordening en vergunningverlening

Tot eind 2020 gold in het Nationaal Park De Biesbosch de Biesboschverordening die was opgesteld en vastgesteld door het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch. Met het opheffen van het Parkschap is een nieuwe Biesboschverordening vastgesteld. De drie gemeenten hebben deze verordening gezamenlijk opgesteld en gelijktijdig vastgesteld. Coördinatie hierop (ook in het geval van toekomstige wijzigingen en herzieningen) gebeurt vanuit door de drie gemeenten en Staatsbosbeheer.

De nieuwe verordening heeft vooralsnog betrekking op het gebied binnen de Natura 2000-begrenzing, aangevuld met recreatiegebied de Hollandse Biesbosch. In de nieuwe Dordtse Biesbosch en de Noordwaard gaat de verordening vooralsnog niet gelden.

Op basis van de Biesboschverordeningen worden vergunningen, ontheffingen en toestemmingen verstrekt, bijvoorbeeld voor ligplaatsen en voor rondvaartboten/passagiersschepen. Over de verleende vergunningen worden leges geheven. Voor de effectiviteit, uniformiteit en onafhankelijkheid is het is noodzakelijk dit centraal te regelen en hiervoor één loket in te stellen. Staatsbosbeheer is de aangewezen partij om dit uit te voeren. Naast een vastgestelde Biesboschverordening is hiervoor een legesverordening, een mandaatregeling en een vastgesteld werkingsgebied nodig. Staatsbosbeheer en de drie gemeenten zijn hiervoor verantwoordelijk en zorgen ook in de toekomst voor continuïteit in deze taken.

Beheerplan Natura 2000

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn de provincies verantwoordelijk voor het opstellen van en toetsen aan het Natura 2000 beheerplan. De vergunningverlening en handhaving hierop wordt uitgevoerd door de omgevingsdiensten.

Staatsbosbeheer voert het beheerplan voor het Natura 2000 gebied uit. Een recreatieve zonering helpt hierbij als toetsingskader. De recreatieve zonering wordt afgestemd met de gebruikers van het gebied. Bestaande afspraken en voorzieningen in het gebied worden gerespecteerd en overgenomen, maar er worden ook nieuwe afspraken vastgelegd. Flexibiliteit is hierbij een belangrijk uitgangspunt, bijvoorbeeld door de mogelijkheid op te nemen om delen van het gebied waar vogels broeden tijdelijk af te sluiten.

De recreatieve zonering is een belangrijk kader voor de nadere uitwerking van het uitvoeringsprogramma, met name voor de uitvoering van projecten en activiteiten binnen de thema's recreatie en toerisme en bezoekersmanagement. Interessant is hierbij ook de gebieden rondom het Natura 2000-gebied te bekijken. Hier gelden de wettelijke kaders van de betreffende gemeente, zoals het omgevingsplan. Staatsbosbeheer kan daarnaast op basis van privaatrecht optreden om de natuur te beschermen. Zo kunnen zij bijvoorbeeld tijdelijk de toegang ontzeggen.

Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving in de Biesbosch kent vele vormen. Het betreft het toezicht op en het (strafrechtelijk) optreden bij overtredingen van de Wet economische delicten of de Natuurbeschermingswet, maar ook het hondenbeleid en wetgeving gericht op de visserij. Daarnaast is ook communicatie over de regels onderdeel van het werk van de toezichthouders. De toezichthouders zijn ook gastheren van het gebied. De werkzaamheden vinden plaats op het land, maar ook op het binnenwater van de Biesbosch en op de rivier.

Voor toezicht en handhaving is de ambitie gericht op de taak om zorg te dragen voor de veiligheid in het gebied. Ingezet wordt op de naleving van de gedrags- en toegangsregels om de natuurwaarden (de instandhoudingsdoelstellingen vanuit het Natura 2000-beheerplan) te beschermen. Gestreefd wordt naar een Biesbosch die schoon, heel en veilig is, waar gasten onbezorgd kunnen genieten en de natuur zich ongestoord kan ontwikkelen. Tegelijkertijd wordt ingezet op een duurzame recreatieve ontwikkeling en een gastvrije ontvangst van bezoekers. Om dit te bereiken wordt samengewerkt met de gebruikers van het gebied en verschillende veiligheidspartners.

Belangen sportvissers

Sportvisserij Zuidwest Nederland en de Federatie Alm en Biesbosch vertegenwoordigen een grote groep sportvissers (alleen al zo'n 12.000 uit de directe omgeving van de Biesbosch) en hengelsportverenigingen die gebruik maken van het gebied voor de sportvisserij en voor bijvoorbeeld evenementen. Hierbij gaat het zowel om vissen op het water als vissen vanaf de oever.

Belang van de sportvisserij is dat de sport/hobby in het gebied duurzaam uitgevoerd kan worden. Hiervoor is het belangrijk dat de bestaande visrechten gerespecteerd worden en dat er eenduidigheid is in de regels die gelden in het gebied. Daarnaast hebben de sportvissers belang bij goede en goed onderhouden voorzieningen in het gebied om te kunnen vissen. Een wens van de sportvissers is om vissen vanaf de oever op meer plekken in en rond het gebied mogelijk te maken.

De sportvissers respecteren de natuur en voelen zich verantwoordelijk om de natuurwaarden en de recreatieve mogelijkheden van het gebied te borgen voor toekomstige generaties. Leden worden aangesproken op verstoring van de natuur(waarden), maar de sportvisserij neemt ook initiatief om te handhaven in het gebied.

Belangen inwoners

De inwoners van het gebied hebben gezamenlijk belang bij een aantrekkelijke woonomgeving. Hiervoor vinden de inwoners de natuurwaarden belangrijk, maar uiteraard ook de recreatieve mogelijkheden (varen, wandelen, fietsen, vissen).

De inwoners vrezen een toename van de recreatieve druk op het gebied en hierbij zijn voor verschillende inwoners de vele huurboten in het gebied een doorn in het oog. Volgens veel inwoners is er te weinig toezicht en handhaving in het gebied. Ook een gebrek aan samenwerking tussen overheden, Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat zien de inwoners als een bedreiging voor het gebied. Over het aanbod aan voorzieningen (zoals steigers, afvalbakken, toiletten en informatieborden) zijn de meningen verdeeld. Voor de een is het wenselijk het aanbod aan voorzieningen te versterken om bijvoorbeeld de overlast van afval in het gebied te laten afnemen. Andere inwoners geven aan dat er voldoende voorzieningen aanwezig zijn. Inwoners zien kansen voor een versterking van de natuurwaarden, het spreiden van de bezoekers, educatie en informatievoorzieningen en het inzetten op duurzaamheid. Opvallend is dat veel inwoners mee willen denken en doen in het gebied. Met name opruimacties kunnen op steun rekenen. *(Tekst opgesteld op basis van vragenlijsten, 2020)*

Er is in de Biesbosch in de afgelopen jaren sprake van een toename van excessieve recreatie, het dumpen van afval, ondermijnende activiteiten, hennepteelt, stroperij en beschadiging en/of vernietiging van habitatgebieden. Samenwerking op het gebied van toezicht en handhaving leidt tot een betere signalering van dergelijke overtredingen en ongewenste activiteiten en een betere monitoring. Door integrale samenwerking met de partijen die zich in het gebied bezig houden met toezicht en handhaving kan er effectiever toezicht plaatsvinden.

In een dienstverleningsovereenkomst tussen Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, Evides en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen zijn afspraken over de samenwerking op het gebied van toezicht, handhaving en veiligheid vastgelegd. Op basis van deze overeenkomst is een coördinator aangesteld die toezicht en handhaving in het gebied coördineert vanuit de partijen. De continuïteit hiervan (ook na afloop van de overeenkomst in 2022) is voor alle partijen belangrijk en moet geborgd zijn in de toekomst. Hierbij is het wenselijk te onderzoeken of uitbreiding mogelijk is.

Er zijn ook verschillende andere partijen in het gebied actief met toezicht, handhaving en veiligheid. Denk hierbij aan ondernemers, politie, brandweer, Openbaar Ministerie, Provincies, Rijkswaterstaat, sportvisserij, terreinbeheerders, omgevingsdiensten en de gemeenten. Hierbij heeft elke partij zijn eigen verantwoordelijkheid, kennis en ervaring. Met deze partijen wordt dan ook afstemming gezocht en zoveel mogelijk gezamenlijk opgetrokken.

In een samenwerkingsconvenant tussen Staatsbosbeheer, de gemeenten, Rijkswaterstaat en Evides worden afspraken over de samenwerking vastgelegd. Dit moet bijdragen aan meer eenduidigheid in de handhaving.

4.2 Doelstellingen

Doelstellingen voor regulering en toezicht/handhaving zijn:

- meer eenduidige regelgeving, geborgd in integraal veiligheidsbeleid;
- vasthouden en verbeteren van de veiligheid in de Biesbosch;
- gezamenlijke en eenduidige uitvoering van toezicht en handhaving in het gebied;
- versterken van de samenwerking met partners op het gebied van toezicht en handhaving;
- activiteiten vermijden die de beschermde soorten of habitats verstoren;
- positieve maatregelen treffen om de habitats en soorten te behouden en de bescherming te verbeteren.

Belangen watersporters

De watersportverenigingen in en rond het gebied zijn verenigd in de Biesboschfederatie. Hierbij zijn verschillende typen watersporters aangesloten: motorvaartuigen, kanovaarders, roeiers, zeilverenigingen. Daarnaast wordt samen opgetrokken met de vereniging voor het behoud van historische beroepsvaartuigen die met grote historische schepen in de Biesbosch komt. De meeste watersporters komen al jaren in het gebied of hebben in het verleden in het gebied gewerkt. De watersporters wonen zeker niet allemaal in de directe omgeving, maar komen vanuit het hele land naar de Biesbosch.

Het doel van de Biesboschfederatie is het gebied bevaarbaar te houden. Belangrijk is dat het gebied veilig toegankelijk is voor alle typen vaartuigen en dat er voor alle typen gebruikers voorzieningen zijn. Hierbij worden met name aanlegvoorzieningen (ook voor de historische schepen) en overnachtingsmogelijkheden genoemd. Tegelijkertijd wil de Biesboschfederatie het gebied beschermen en het karakter van het gebied behouden. Er moet bijvoorbeeld voorzichtig omgegaan worden met het toevoegen van bebouwing in het gebied.

De recreatieve zonering wordt als een bedreiging gezien, omdat deze mogelijk leidt tot beperkingen in het gebied. Een ander aandachtspunt voor de watersporters is de Aakvlaai. Deze is oorspronkelijk aangelegd als vaargebied ter compensatie van het gebied dat verloren is gegaan ten behoeve van de natuur. Deze functie van de Aakvlaai moet dan ook behouden worden en het onderhoud van het gebied moet gebeurd zijn. Daarnaast denkt de federatie graag mee over de mogelijkheden voor uitbreiding en verbetering van vaargebied in de schil rondom de Biesbosch, zoals bijvoorbeeld de Noordwaard, het Gat van den Ham en Noorbovenpolder.

5. Belangenbehartiging en omgevingsmanagement

Ontwikkelingen in de (al dan niet directe) omgeving van het natuurgebied kunnen invloed hebben op het gebied. Daarom is het van belang dat Staatsbosbeheer en de gemeenten zowel naar binnen als naar buiten toe gezamenlijk optrekken en regelmatig afstemming zoeken met elkaar. Daarover gaat dit thema.

5.1 Ambitie

Staatsbosbeheer en de drie gemeenten zorgen ervoor dat de belangen van het gebied gezamenlijk uitgedragen worden (= belangenbehartiging). Relevante ontwikkelingen in het gebied, in de schil van het gebied of zelfs op grotere afstand van het gebied worden met elkaar besproken en/of afgestemd om inzicht te krijgen en houden op deze ontwikkelingen (= omgevingsmanagement). Binnen dit thema spelen wederom Staatsbosbeheer en de drie gemeenten een hoofdrol. De overige netwerkpartners worden hierbij betrokken en kunnen ook een rol vervullen in het uitdragen van de gezamenlijke belangen.

Belangenbehartiging

Voor belangenbehartiging staat momenteel met name de samenwerking met de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland, Rijkswaterstaat, de waterschappen en drinkwaterbedrijf Evides centraal. Ongetwijfeld zijn er in de toekomst nieuwe ontwikkelingen en samenwerkingen die aanleiding geven de belangen van de Biesbosch gezamenlijk uit te dragen. Staatsbosbeheer en de gemeenten voelen zich hiervoor gezamenlijk verantwoordelijk.

De ontwikkelingen rondom NLDelta worden door de gemeenten en Staatsbosbeheer nauwgezet gevolgd. Hierbij moet verkend worden welke meerwaarde NLDelta heeft voor de Biesbosch en op welke wijze de netwerksamenwerking een rol speelt binnen NLDelta.

Omgevingsmanagement

De ambitie is erop gericht zicht te krijgen en houden op ontwikkelingen in de omgeving van de Biesbosch die (mogelijk) invloed hebben op het gebied binnen de thema's natuur, recreatie/toerisme, bezoekersmanagement en communicatie/marketing. Hierbij is het van belang dat Staatsbosbeheer en de gemeenten elkaars belangen, visies en ambities kennen en deze onderling op elkaar afstemmen, maar worden ook de netwerkpartners betrokken. Het kan bijvoorbeeld gaan over grootschalige recreatieve ontwikkelingen bij één van de partners of ontwikkelingen op bijvoorbeeld de Hofmansplaat of in het Gat van de Ham.

Nieuwe beleidskaders, (ruimtelijke) ontwikkelingen en projecten worden in een vroeg stadium met elkaar besproken en waar mogelijk ook gedeeld met de netwerkpartners. Hierbij wordt gelegenheid gegeven om hierop (informeel) te reageren naast het formele inspraaktraject dat dikwijls verplicht is. Voor het bespreken en afstemmen van deze informatie worden de reguliere overlegmomenten van Staatsbosbeheer en de drie gemeenten benut en wordt gebruik gemaakt van samenwerkingsclusters binnen de netwerksamenwerking. Waar het nodig is, zoeken de partijen elkaar ook tussentijds op.

5.2 Doelstellingen

De doelstellingen gericht op belangenbehartiging en omgevingsmanagement zijn:

- vergroten van de aandacht voor de belangen van de Biesbosch in alle samenwerkingen binnen en buiten het gebied;
- effectiever samenwerken met de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland;
- versterken van de netwerksamenwerking;
- beter zicht krijgen op ontwikkelingen in de omgeving van de Biesbosch;
- verbeteren van de afstemming tussen Staatsbosbeheer en de drie gemeenten.

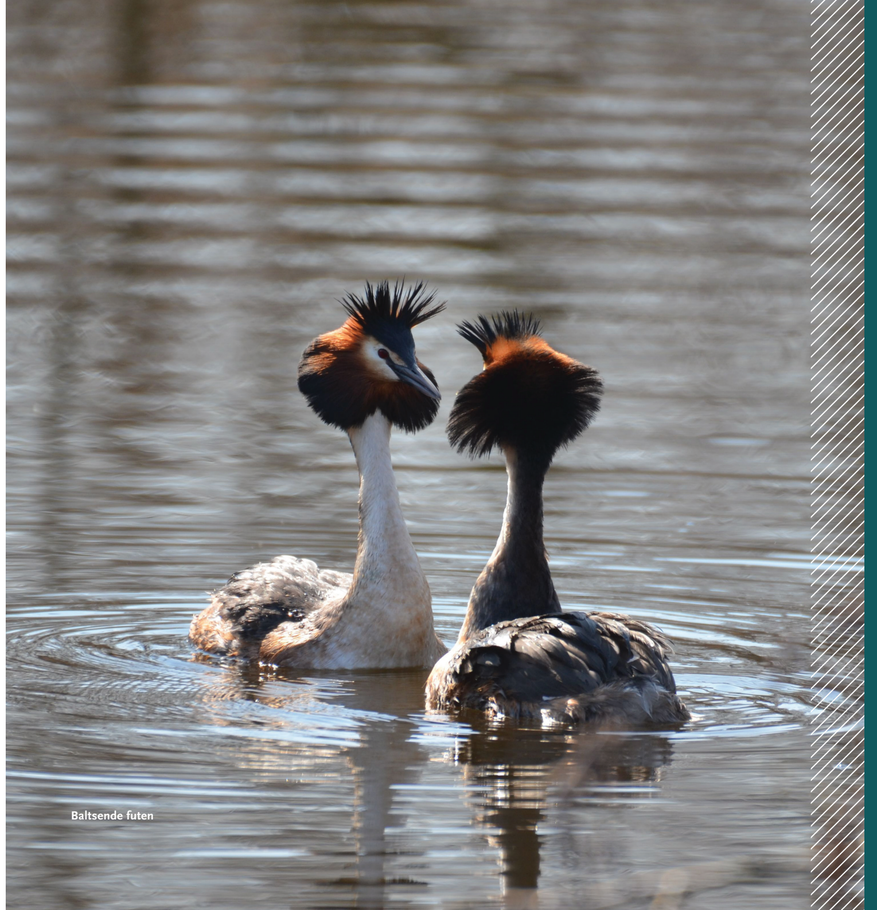

Baltsende futen

Belangen provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland

Beide provincies onderschrijven het belang van de Biesbosch als uniek natuurgebied met hoge natuurwaarden. De waterwinning is voor beide provincies van belang en beide provincies hechten grote waarde aan de ontwikkeling van NLDelta als Nationaal Park nieuwe stijl. Door ontwikkelingen in de Biesbosch te koppelen aan de ontwikkeling van NLDelta kunnen dan ook kansen ontstaan op ondersteuning vanuit provinciale middelen.

Voor de provincie Noord-Brabant is het gebied ook voor de vrijetijdseconomie van belang. Er liggen kansen om ontwikkelingen in het gebied te versnellen en/of het gebied op de kaart te zetten met ondersteuning vanuit de provincie Noord-Brabant. Het is hierbij belangrijk om de schil rondom het gebied te betrekken, omdat met name in de schil ontwikkelingen mogelijk zijn. Voor communicatie en marketing van het gebied is Visit Brabant, marketingorganisatie voor de provincie Noord-Brabant, een belangrijke samenwerkingspartner.

De provincie Zuid-Holland is sterk verstedelijkt. Daarom is de Biesbosch voor de inwoners van deze provincie een belangrijk recreatiegebied. Beleefbaarheid, toegankelijkheid en bereikbaarheid zijn hiervoor belangrijk. Ook zonering en bezoekersmanagement zijn belangrijk voor de provincie Zuid-Holland, maar hiervoor dient een ruimer gebied bekeken te worden. De schil rond de Biesbosch moet hierbij bekeken worden en ook de samenhang met de ontwikkeling van NLDelta. Tot slot zijn duurzaamheid en klimaatadaptatie voor de provincie Zuid-Holland belangrijke thema's waarop ontwikkelingen in het gebied aan zouden moeten sluiten.

Vanuit de provincies wordt een proces opgestart om met verschillende partners uit het gebied aan de slag te gaan met het verbeteren van de condities rond stikstofuitstoot. Dit moet leiden tot een integrale aanpak waarin verschillende opgaven slim worden gecombineerd.

Hierbij zijn er wellicht ook mogelijkheden om vanuit de provincie te ondersteunen (regisseren, financieren of uitvoeren).

Belangen omliggende gemeenten

Niet alleen de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen hebben belangen in de Biesbosch. Ook andere gemeenten waarvan het grondgebied grenst aan de Biesbosch hebben belang bij het gebied. De inwoners van de omliggende gemeenten gebruiken het gebied om te recreëren en ook voor ondernemers uit deze gemeenten is het gebied belangrijk. Het natuurgebied draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en zorgt voor een sterke vrijetijdseconomie. De focus van de verschillende gemeenten verschilt, zoals dat ook tussen de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen verschilt. Voor de ene gemeente ligt de focus op de vrijetijdseconomie, voor een ander op de recreatieve mogelijkheden voor de eigen inwoners. Hierbij is het voor de ene gemeente belangrijk dat het gebied toegankelijk is over water, terwijl vanuit een andere gemeente de verbindingen over land belangrijker zijn.

Sliedrecht heeft vanuit de geschiedenis nog een nadrukkelijkere binding met de Biesbosch, aangezien de Sliedrechtse Biesbosch tot 1970 binnen de gemeentegrenzen van deze gemeente viel. Tot 2018 was de gemeente onderdeel van het Parkschap. De Visie Recreatie in Sliedrecht (2020) ziet toe op het verbeteren van de recreatieve aantrekkelijkheid van de gemeente. Enerzijds gericht op de eigen inwoners, maar gelijktijdig gericht op de aansluiting op de aanwezige recreatieve trekkers in de omgeving (Biesbosch, Alblasserwaard/Kinderdijk en Dordrecht). De visie beschrijft de kansen voor wandel- en fietsverbindingen tussen de rivierzijde en de achterliggende polder. In vervolg hierop wordt nagedacht over een overstapplaats en kleinschalige verblijfs- en/of overnachtingsplekken aan de oever. De visie zet in op promotie om meer bezoekers naar Sliedrecht te trekken en op de samenwerking met omliggende gemeenten.

Aan de zuidzijde van de Biesbosch liggen Geertruidenberg en Moerdijk met in beide plaatsen jachthavens waarvandaan een bezoek aan de Biesbosch mogelijk is en waar ondernemers zitten die dit aanbieden. De gemeente Oosterhout in het achterland heeft een uitgebreid aanbod aan overnachtingsmogelijkheden, waarvan een groot aantal bezoekers tijdens hun verblijf ook de Biesbosch bezoekt. Tot slot is naast Dordrecht ook Willemstad een bestemming voor riviercruises. Deze bezoekers komen echter niet altijd ook in de Biesbosch.

De noodzaak om de balans tussen natuur en recreatie te bewaken wordt door de omliggende gemeenten onderschreven. Hierbij zijn vooral de thema's recreatie en toerisme, bezoekersmanagement en communicatie en marketing voor de gemeenten belangrijk. De haven-industrie van Moerdijk vraagt daarnaast aandacht in de samenwerking op het gebied van handhaving en de aanpak ondermijning.

Zuiderwaterlinie

De gemeenten Oosterhout, Geertruidenberg en Drimmelen zijn aangesloten bij de Zuiderwaterlinie. Deze samenwerking met 22 andere partners heeft als doel de Zuiderwaterlinie nationaal en internationaal te profileren.

Waterdriehoek

Aan de noordzijde werken de gemeenten Alblasserdam, Molenlanden en Dordrecht met Waterbus, Stichting Werelderfgoed Kinderdijk en Dordrecht Marketing samen in de Uitvoeringscoalitie Waterdriehoek. Samen wordt gewerkt aan het versterken van de aantrekkelijkheid, toegankelijkheid en bekendheid van de regio. Die regio bestaat uit de drie iconen Werelderfgoed Kinderdijk, de historische stad Dordrecht en Nationaal Park de Biesbosch en het gebied ertussen. De uitvoeringscoalitie denkt gezamenlijk na over investeringen in het product en in de verbindingen. De coalitie en ziet kansen in het vertellen van een aantal gezamenlijke verhaallijnen, die bijvoorbeeld vertaald worden in arrangementen. Partijen ondersteunen elkaar ook met specifieke expertise. Zo is men in Kinderdijk bekend met het in goede banen leiden van grote bezoekersstromen, waaruit de Biesbosch lering kan trekken bij het invullen van het thema bezoekersmanagement.

Naast de Uitvoeringscoalitie Waterdriehoek, waarin de vrijetijdseconomie centraal staat, is er ook een Erfgoedtafel Waterdriehoek, waarin de focus ligt op het versterken van de beleefbaarheid van het erfgoed in het gebied. De Erfgoedtafel is een initiatief van de provincie Zuid-Holland.

Biesbosch Streekfonds

Het Biesbosch Streekfonds werkt in de omgeving van de Biesbosch aan een duurzame toekomst zodat ook toekomstige generaties van de prachtige Biesbosch kunnen blijven genieten. Gemeenten, ondernemers en particulieren leveren een bijdrage aan het streekfonds waarmee een breed scala aan projecten gefinancierd wordt.

6. Recreatie en toerisme

Het thema recreatie en toerisme richt zich op de ambities en doelstellingen voor de ontwikkeling van recreatieve voorzieningen in en om de Biesbosch. Hierbij speelt het vinden van de juiste balans tussen natuur en recreatie natuurlijk een belangrijke rol. Bij dit thema wordt ook de schil rond het gebied betrokken.

6.1 Ambitie

Het gebied wordt gebruikt om er te varen, vissen, wandelen en fietsen, maar ook voor specifieke doeleinden als fotografie, het spotten van vogels of onderzoek naar de natuur. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen land- en waterrecreatie. Er is behoefte aan recreatieve voorzieningen in het gebied om de verschillende gebruikers te faciliteren. Hierbij gaat het met name om: aanlegsteigers of aanmeervoorzieningen, wandel- en fietspaden en -routes, afvalvoorzieningen, toiletten, informatieborden, rustplekken en kampeervoorzieningen.

De recreatie in het gebied neemt toe. Dit leidt tot knelpunten en biedt tegelijkertijd kansen. Tijdens de coronacrisis is het belang van het gebied als recreatiegebied eens te meer aangetoond, maar zijn ook de nodige knelpunten naar voren gekomen. Knelpunten zijn met name de hoeveelheid afval die wordt achtergelaten en het gebrek aan toiletten. Bovendien storen veel gebruikers zich aan andere gebruikers die hard varen en veel lawaai maken. Ook het verkeer door het gebied en parkeerproblemen leiden tot irritaties. De balans tussen natuur en recreatie staat onder druk en hierbij komen de belangentegenstellingen tussen de verschillende gebruikers nadrukkelijk naar voren.

De ambitie is er op gericht het gebied toegankelijk en bereikbaar te houden. Er is ruimte voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen, mits deze de natuurwaarden niet negatief beinvloeden en de recreatiedruk niet onevenredig toeneemt. Elke vorm van gebruik heeft een ander effect op de balans tussen natuur en recreatie. Dit betekent dat ontwikkelingen op de juiste plek moeten plaatsvinden en de juiste (op die plek gewenste) bezoekersgroepen moeten aantrekken. Bovendien wordt ingezet op duurzame recreatie en klimaatadaptatie . De recreatieve zonering is het kader voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme.

In de intensieve recreatiegebieden zoals de Nieuwe Dordtse Biesbosch en het recreatiegebied de Hollandse Biesbosch aan de kant van Dordrecht en in de schil rond het gebied liggen kansen om nieuwe recreatieve ontwikkelingen een plek te geven en om recreatieve activiteiten die de natuurwaarden aantasten op te vangen. Deze gebieden lenen zich uitstekend voor verblijfsrecreatie en het aanbieden van meerdaagse (verblijfs)arrangementen.

Met recreatieve voorzieningen kan gestuurd worden op de bezoekersstromen zowel over land als over water (zie ook het thema bezoekersmanagement). De recreatieve zonering biedt het kader voor het sturen van de bezoekers, maar dient bovenal als afwegingskader voor (nieuwe) recreatieve ontwikkelingen in het gebied.

Aandachtspunt voor de recreatieve activiteiten in het gebied is het toezicht en de handhaving op het naleven van de regels die in het gebied gelden.

6.2 Doelstellingen

Op basis van deze ambitie worden de volgende doelstellingen geformuleerd:

- versterken van het voorzieningenniveau voor wandelen, fietsen, varen en vissen in het natuurgebied;
- beter benutten van de bestaande intensieve recreatiegebieden binnen het gebied en de schil rondom het gebied voor verblijfsrecreatie, meerdaagse arrangementen en meer intensieve vormen van recreatie;
- verduurzamen van de recreatieve en toeristische voorzieningen in het gebied;
- inzetten op klimaatadaptatie gekoppeld aan recreatieve en toeristische voorzieningen in het gebied;
- meer vormen van duurzame financiering genereren om het voorzieningenniveau te behouden en versterken.

Duurzame recreatie

Onder het begrip duurzame recreatie verstaan we vormen van recreatie die de natuurwaarden niet schaden of die bijdragen aan de versterking van de natuurwaarden voor toekomstige generaties. Ofwel heeft de activiteit niet of nauwelijks invloed op de natuurwaarden, ofwel wordt met de activiteit bijgedragen aan een versterking van de natuurwaarden. Bij voorkeur zijn deze vormen van duurzame recreatie gelijktijdig ook milieuvriendelijk, klimaatbestendig, water- en energiezuinig en CO2-neutraal.

In de uitvoering gaan we aan de slag met duurzame recreatie. Ook wordt nagedacht over het sturen in het aantal bezoekers dat gelijktijdig gebruik maakt van het gebied en over afvalmanagement of een duurzaam afvalsysteem. Streven is dat recreatieve ontwikkelingen bijdragen aan klimaatadaptatie met bijvoorbeeld maatregelen om extra schaduw te generen of water op te vangen. Een financieringsmodel waarbij de gebruiker van het gebied betaalt voor beheer en onderhoud van de natuur en/of voor behoud van voorzieningen is tot slot ook een vorm van duurzame recreatie.

Belangen fietsers

De Fietsersbond vertegenwoordigt de belangen van de fietsers in Nederland. In en rond de Biesbosch zijn twee provinciale (Zuid-Holland en Noord-Brabant) en drie gemeentelijke afdelingen (Drechtsteden, Drimmelen en Langstraat) actief. De afdeling Drechtsteden vervult hierin een coördinerende rol.

Er komen verschillende typen fietsers in en door het gebied. Een beperkt aantal fietsers heeft een specifieke bestemming, bijvoorbeeld een bezoekerscentrum of horecagelegenheid. Fietstoeristen die langere afstanden fietsen trekken door het gebied en fietsrecreanten fietsen er een korter ommetje. Racefietsers maken ook, meestal in kleinere groepen, gebruik van de paden door en om het gebied. De Biesbosch is een belangrijk recreatiegebied voor de inwoners van de stedelijke gebieden in de omgeving en daarmee ook voor de Randstad. Fietsers zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de horeca en verblijfsrecreatie in het gebied. Met name de fietstoeristen geven tijdens hun fietstochten veel geld uit.

Ambitie van de Fietsersbond is om het fietsnetwerk in en om de Biesbosch te optimaliseren, door bijvoorbeeld meer veerverbindingen en vrij liggende en goede fietspaden te realiseren. Het realiseren van overstappunten waar bezoekers overstappen op de fiets (hubs), bij voorkeur aan de randen van het natuurgebied, is van belang. Ook een goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer met aansluitend de mogelijkheid om een fiets te huren zorgt dat het gebied aantrekkelijker wordt voor fietsers.

Het is wenselijk om fietsen in het gebied te stimuleren om op deze manier bij te dragen aan het verspreiden van bezoekers. Deelname van zoveel mogelijk horecagelegenheden in het gebied aan het keurmerk Fietsers Welkom borgt een gastvrije ontvangst voor de fietsers in het gebied. Daarnaast zou ingezet moeten worden op voorzieningen zoals bankjes of andere rustmogelijkheden, routes, informatievoorziening en bewegwijzering (inclusief vermelding van afstand) naar bezienswaardigheden. Fietstoeristen zijn geïnteresseerd in natuur en cultuur. Het is kansrijk hierop in te zetten in de promotie van en educatie over het gebied. Er liggen kansen om meer in te zetten op combinatiebezoeken aan het gebied, bijvoorbeeld een fietstocht in combinatie met een expositie in een bezoekerscentrum of een vaartocht.

Belangen wandelaars

Er komen verschillende typen wandelaars in het gebied. Mensen die voor een kort ommetje komen, voor een dagtocht of zelfs voor een meerdaagse trektocht. Elk type wandelaar heeft andere behoeften, maar voor alle wandelaars geldt dat er behoefte is aan goede, ononderbroken en veilige wandelmogelijkheden. Daarbij zijn voorzieningen zoals bankjes, pontjes, openbaar vervoer en in beperkte mate horecavoorzieningen wenselijk. De vereniging Te Voet zet zich specifiek in om de mogelijkheden voor onverhard wandelen in de Biesbosch uit te breiden. De ANWB vertegenwoordigt een brede groep wandelaars die op zoek is naar een uitje en een wandeling combineren met bijvoorbeeld een boottocht of een bezoek aan een horecagelegenheid.

Kansen worden gezien in een samenwerking met gemeenten, waterschappen en agrarische ondernemers om de wandelmogelijkheden uit te breiden en om het gebied beter te vermarkten als wandelgebied. De toekomstvisie van vereniging Te Voet is er op gericht het gebied nog aantrekkelijker te maken voor wandelaars met meer ononderbroken wandelingen van 12 tot 20 kilometer over zoveel mogelijk onverharde paden. Hiervoor moeten wandelgebieden beter aan elkaar verbonden worden en moeten dijklinten en enkele polders (bijvoorbeeld de Otterpolder en Polder Stededijk) toegankelijk worden.

Belangen jagers

Na de aanwijzing van de Biesbosch tot Nationaal Park is het belang en de omvang van de jacht afgenomen. Rondom de Biesbosch liggen drie wildbeheereenheden, waarvan de Wildbeheereenheid (WBE) De Biesbosch het meest actief is. De wildbeheereenheden vallen, verdeeld op basis van de provinciegrenzen, binnen twee faunabeheereenheden.

De mogelijkheid om hun jachtrecht te kunnen blijven benutten en de samenwerking met grondeigenaren, zoals Staatsbosbeheer en agrariërs, is voor de WBE van belang. De WBE pleit voor een gelijke behandeling voor alle gebruikers van de Biesbosch. Met name als het gaat om het toezien op wetgeving zoals vanuit de Wet natuurbescherming en op de stikstofemissie in het Natura 2000 gebied.

Belangen bezoekerscentra

In en rond de Biesbosch zijn meerdere bezoekerscentra. De belangrijkste vier zijn het Biesbosch Museum Eiland in Werkendam, het Biesboschcentrum Dordrecht, het Biesboschcentrum Drimmelen en het museum Twintighoeven (Nieuwe Dordtse Biesbosch). De bezoekerscentra zijn het visitekaartje voor het gebied en de entreepoorten van het gebied. De centra verschillen sterk in schaal, aard van product en programmering. Ze bieden de bezoekers informatie over de toegankelijkheid van het gebied, natuurbeleving, cultuurhistorie, recreatiemogelijkheden en excursies. Er zijn exposities in de bezoekerscentra en er is gelegenheid om wat te eten en drinken. Ze werken veel met vrijwilligers.

In alle bezoekerscentra staat de Biesboschbeleving van de bezoeker centraal. Het merk de Biesbosch is voor de bezoekerscentra dan ook een belangrijk uitgangspunt voor de werkzaamheden. De bezoekerscentra hechten waarde aan de status van het gebied als Nationaal Park en Natura 2000 gebied. Ze onderschrijven het belang van de balans tussen natuur en recreatie, zowel wat betreft ontwikkelingen in het gebied als die op het terrein van klimaat en milieu.

De bezoekerscentra hebben een hele belangrijke rol in het bezoekersmanagement en het sturen van bezoekers. Om bezoekers te sturen liggen er kansen om aan de slag te gaan met: het versterken van de recreatieve voorzieningen (zowel in het natuurgebied als in de schil), communicatie over het gebied, educatie richting onderwijs en individuele bezoekers, maar ook richting de gastheren. De samenwerking met ondernemers uit het gebied kan worden versterkt, bijvoorbeeld door arrangementen te ontwikkelen.

Beleef de Biesbosch

Beleef de Biesbosch is een samenwerking tussen het voormalige Parkschap, de VVV's en de gemeenten rondom de Biesbosch. De samenwerking is gericht op het informeren van de recreanten en toeristen over een bezoek aan de Biesbosch. De website die hieruit voort is gekomen biedt een compleet beeld van het aanbod aan toeristisch recreatieve voorzieningen in de Biesboschregio.

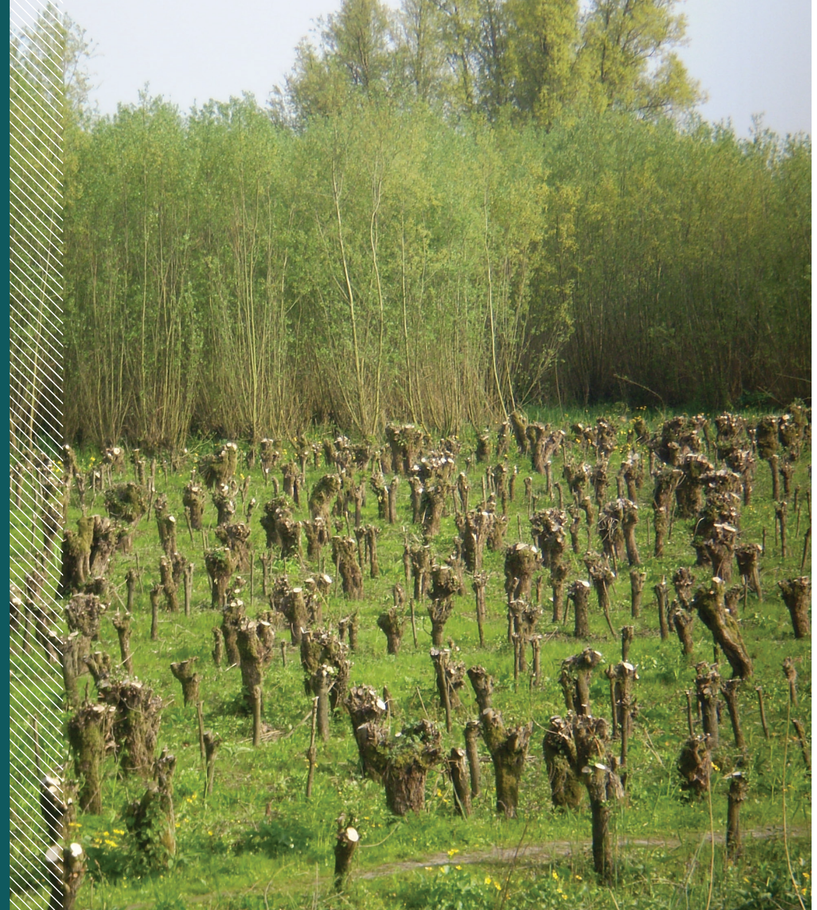

7. Bezoekersmanagement

Dit thema beschrijft de ambitie en doelstellingen om bezoekers in en rondom het gebied te sturen om de balans tussen natuur en recreatie te bewaken. Er lijkt voldoende ruimte in zowel het natuurgebied als de schil rondom het gebied om extra bezoekers te ontvangen, mits de bezoekers worden gestuurd in plaats, tijd en activiteit.

7.1 Ambitie

Bezoekersmanagement gaat over het verspreiden van bezoekers over het gebied en het sturen van bezoekers naar de juiste plekken in het gebied. Daarnaast gaat het ook over het verspreiden van bezoekers in de tijd. Dit betekent spreiding over de seizoenen, over de dagen van de week en zelfs over de tijd van de dag. Hierbij wordt uitgegaan van het bezoekmotief van de bezoekers.

De recreatieve zonering vormt hiervoor de basis, maar ook de schil rondom het gebied moet betrokken worden bij dit thema. Met name is het interessant te verkennen in welke bestaande gebieden buiten het Natura 2000-gebied de recreatieve voorzieningen versterkt kunnen worden en of er nieuwe gebieden aangewezen kunnen worden waar intensieve recreatie kan plaatsvinden (al dan niet in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe natuur).

Omdat met de juiste voorzieningen op de juiste plekken bezoekers gestuurd kunnen worden, is een goede afstemming op de ambitie, doelstellingen en activiteiten vanuit het thema recreatie en toerisme noodzakelijk. Hierbij moet aandacht zijn voor zowel voorzieningen gericht op landrecreatie als voorzieningen gericht op waterrecreatie. Ook communicatie en marketing zijn belangrijk in relatie tot dit thema. De bezoekerscentra zien voor zichzelf een belangrijke rol binnen dit thema.

Samengevat is de ambitie voor het thema bezoekersmanagement:

Het sturen van bezoekers van het gebied in plaats, tijd en activiteit, zodanig dat de balans tussen natuur en recreatie geborgd is.

7.2 Doelstellingen

Voor het thema bezoekersmanagement worden op basis van de bovenstaande ambitie de volgende doelstellingen geformuleerd:

- beter laten aansluiten van de recreatieve voorzieningen (voor zowel land- als waterrecreatie) op de recreatieve zonering;
- communicatie en marketing meer richten op het sturen van bezoekers in plaats, tijd en activiteit;
- beter benutten van de schil rondom het gebied om recreatiedruk op te vangen;
- bezoekers meer spreiden in de tijd om de recreatiedruk te spreiden.

Pont Nieuwe Merwede

Druktemeter Brabantse Natuurgebieden

Vanuit Visit Brabant (marketingorganisatie voor de provincie Noord-Brabant) is een druktemeter ontwikkeld voor de Brabantse Natuurgebieden: https://www.visitbrabant.com/nl/routes/routes-in-brabant-nieuwsoverzicht/veilig-recreeren-in-brabant.

Deze druktemeter geeft voor het gehele gebied de actuele drukte aan met een kleurcode. Dus niet alleen voor het Brabantse deel van de Biesbosch (en binnen dit gebied afzonderlijk voor de Noordwaard en de Aakvlaai), maar ook voor de Nieuwe Dordtse Biesbosch. Deze druktemeter kan ingezet worden om bezoekers over het gebied te spreiden in de tijd.

8. Communicatie en marketing

Communicatie en marketing zijn een belangrijke middelen om te sturen op de balans tussen natuur en recreatie. Het thema communicatie en marketing gaat over de interne communicatie binnen de netwerksamenwerking en over de extern gerichte communicatie. Extern gericht omvat het communicatie over de natuur- en cultuurhistorische waarden van het gebied, maar ook over (gedrags)regels en de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het gebied. In de marketing gaat het over de positionering, het imago en de naamsbekendheid van het gebied. Hierbij staat het merk Biesbosch centraal.

8.1 Ambitie

Er is onderscheid tussen de communicatie binnen de netwerksamenwerking en de extern gerichte communicatie en marketing. Intern is de communicatie gericht op het betrokken houden van alle partners in de netwerksamenwerking en het informeren van alle partners binnen en buiten de netwerksamenwerking. Het uitvoeringsprogramma vormt hiervoor de leidraad. Op basis hiervan informeren de partijen elkaar over actualiteiten en ontwikkelingen in het gebied. De netwerkpartners zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de communicatie binnen het netwerk.

De externe communicatie en marketing is gericht op het merk Biesbosch. De Biesbosch is een sterk merk en trekt veel (inter)nationale bezoekers. In de afgelopen jaren is met verschillende partijen uit het gebied samengewerkt op het gebied van communicatie en marketing. Zo is bijvoorbeeld samengewerkt met de regionale marketingorganisaties en is de Biesbosch opgenomen als één van de iconen in de marketingcampagne voor Nederland Waterland van het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC). Deze samenwerking wordt behouden en verder uitgebouwd binnen de nieuwe netwerksamenwerking. Hierbij wordt gewerkt aan één merk, één identiteit, één verhaal, één (basis)huisstijl en één strategie. Er komt een overkoepelend verhaal met hierbinnen ruimte voor ieders eigen verhaal.

Communicatie en marketing worden door de netwerksamenwerking ingezet om de gewenste bezoekersgroepen aan te spreken en de bezoekers naar en in het gebied te sturen. Hiervoor wordt geredeneerd vanuit de bezoeker of gebruiker van het gebied. De behoeften en wensen van de bezoekers zijn leidend voor het benodigde of gewenste aanbod aan voorzieningen en zo kan via het voorzieningenaanbod gestuurd worden op de bezoekersstromen. Hierbij wordt ook nagedacht over (arrangementen) voor meerdaags verblijf.

Daarnaast worden communicatie en marketing ingezet om de bezoekers te informeren over de natuur- en cultuurhistorische waarden en de (gedrags)regels in een natuurgebied. De communicatieboodschap moet zich daarom enerzijds richten op het verhaal van het gebied vanuit de cultuurhistorie en de unieke natuurwaarden (zoetwatergetijden). Gelijktijdig moet het gaan over de balans tussen natuur en recreatie.

In principe zijn alle bezoekers welkom in het gebied, mits ze respect hebben voor de natuur(waarden) en zich hiernaar gedragen. Daarom richten communicatie en marketing zich voornamelijk op het informeren en voorlichten van bezoekers en het uitdragen van de identiteit en hierbij behorende boodschap van het gebied. Hierbij gaat het over:

- natuurwaarden en cultuurhistorische waarden
- recreatieve voorzieningen
- toegankelijkheid/bereikbaarheid
- gedragsregels en bewustwording

Ook de thema's duurzaamheid en klimaatadaptatie kunnen in de communicatie terugkomen. Afstemming in de communicatie tussen alle partijen in het Biesboschnetwerk is belangrijk. Richting de gebruikers van het gebied moet eenduidig en helder gecommuniceerd worden.

Gericht op de interne communicatie is de ambitie gericht op het realiseren van een sterk netwerk dat goed op de hoogte is van ontwikkelingen en actualiteiten in het gebied en dat elkaar weet te vinden om in gezamenlijkheid te werken aan de uitvoeringsprojecten en activiteiten. Extern gericht is de ambitie communicatie en marketing in te zetten als middel om de gewenste bezoekersgroepen aan te spreken, bezoekers te sturen en de bewustwording van bezoekers te vergroten. Hierbij wordt gericht ingezet op de gewenste gebruikersgroepen. Het gezamenlijk uitdragen van één identiteit en boodschap staat hierbij voorop.

Figuur 1: Bezoekersgroepen die door de netwerksamenwerking genoemd worden als belangrijk (groen) en die minder gewenst zijn (rood)

8.2 Doelstellingen

De doelstellingen die voor communicatie en marketing geformuleerd worden zijn:

- communicatie binnen het biesboschnetwerk inzetten om betrokkenheid en eigenaarschap binnen de netwerksamenwerking te vergroten ent de netwerksamenwerking te versterken;
- verder uitbouwen en benutten van het merk Biesbosch;
- communicatie en marketing over het gebied meer aansluiten op de recreatieve zonering en het bezoekersmanagement;
- vergroten van de bewustwording van bezoekers over de natuurwaarden en de hierbij behorende (gedrags)regels;
- gerichter communiceren richting bezoekersgroepen die interessant zijn voor het gebied en respect hebben voor de natuur(waarden);
- communicatie en marketing beter benutten om de verwachting van de bezoekers en de zogeheten klantreis te beïnvloeden;
- meer eenduidigheid in de communicatie naar bezoekers vanuit alle netwerkpartners.

Schrankkeet op de Pannekoek

Gebiedsessentie

In 2012 is vanuit het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch samen met verschillende partners en stakeholders een gebiedsessentie opgesteld:

De Biesbosch is een rivierdelta met getij, bewerkt land van kreken en wilgenbossen.

Elke hoofdpoort van de Biesbosch heeft hierbij een eigen identiteit. Deze wordt vermeld op informatieborden bij de poorten.

Drimmelen: *Delta van rivieren, kreken en wilgenbossen*
Werkendam: *Bewerkt land van grienden, kreken en polders*
Dordrecht: *Land van eb en vloed, doolhof van kreken en wilgenbossen*

9. Educatie

In aansluiting op het thema communicatie en marketing is ook educatie een middel om te sturen op de balans tussen natuur en recreatie. Het begrip educatie moet breed uitgelegd worden. Het gaat niet alleen over educatie over natuur en cultuurhistorie op scholen, maar ook over excursies met gidsen, bewustwording over de natuur en cultuurhistorie en de rol van ondernemers als gastheer van het gebied. De samenwerking met de bezoekerscentra in het gebied is hierbij erg belangrijk, maar ook kennis vanuit andere delen van de delta wordt benut.

9.1 Ambitie

De ambitie voor het thema educatie is om in vervolg op het bestaande educatieprogramma een gezamenlijk educatieprogramma uit te werken, dat aansluit op het educatieprogramma in de Nederlandse delta. Dit educatieprogramma is gericht op:

- een programma voor scholen;
- de opleiding en coördinatie van de vrijwillige school- en publieksgidsen in het gebied;
- het behoud en de ontwikkeling van het gastherennetwerk.

Focus in de educatie ligt op het vergroten van de bewustwording van de schoonheid en de waarde van de natuur en de cultuurhistorie bij alle bezoekers van het gebied.

Bij het opstellen van het educatieprogramma worden Staatsbosbeheer, IVN en de bezoekerscentra (Biesboschcentrum Dordrecht, Biesbosch MuseumEiland en Biesboschcentrum Drimmelen) nauw betrokken. Daarnaast kunnen alle netwerkpartners die zich bezig (willen) houden met het thema educatie hierbij aanhaken.

Momenteel is een groot netwerk van vrijwilligers actief als gids in het gebied. Deze vrijwilligers worden door IVN, Staatsbosbeheer en de bezoekerscentra ondersteund. Ook de gemeenten zijn hierbij aangehaakt. Het netwerk van vrijwilligers wordt in stand gehouden en bij voorkeur verder versterkt. Ook hierop is de samenwerking tussen IVN, Staatsbosbeheer, de vrijwilligersorganisaties en de bezoekerscentra gericht. De ambitie is één gidsennetwerk voor het gehele gebied in stand te houden en te versterken. Vanuit het huidige Nationaal Park is ook een gastherennetwerk opgezet en uitgebouwd. In dit gastherennetwerk participeren toeristisch recreatieve ondernemers in en rond de Biesbosch. Doel van dit netwerk is dat de gastheren:

- de verhalen over het gebied beter leren kennen en deze doorgeven aan hun gasten;
- een band met de Biesbosch opbouwen en dit overdragen aan hun gasten;
- met elkaar beleefconcepten en arrangementen ontwikkelen om de beleving van de Biesbosch door bezoekers te versterken.

Alle gastheren volgen hiervoor een gastheercursus. Daarnaast worden er netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor de gastheren.

Het gastherennetwerk wordt behouden en doorontwikkeld. De gastheren worden hierbij nauw betrokken en krijgen meer eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap. Hiermee groeit ook de toegevoegde waarde van de gastheren voor het gebied.

9.2 Doelstellingen

Gekoppeld aan de bovengenoemde ambities worden de volgende doelstellingen geformuleerd:

- opstellen van een educatieprogramma voor de Biesbosch;
- meer scholen uit de omgeving van de Biesbosch laten deelnemen aan het scholenprogramma;
- verder versterken van het netwerk van vrijwillige gidsen in het gebied (gericht op één gidsennetwerk voor het hele gebied);
- verder versterken en ontwikkelen van het gastherennetwerk in de Biesbosch;
- inzetten op bewustwording en de kwaliteit van natuur en cultuurhistorie bij de bezoekers van de Biesbosch.

De rol van IVN in de Nationale Parken

IVN Natuureducatie verbindt mens en natuur en laat jong tot oud beleven hoe leuk, leerzaam, gezond en belangrijk natuur is . Hiervoor richt IVN zich op vier thema's:

- kind & natuur
- natuur in de buurt
- natuur & recreatie
- natuur & gezondheid

Educatie betekent bij IVN: samen ontdekken, beleven en meedoen. Via verschillende programma's worden deze thema's vertaald naar concrete projecten en activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn: beleefweken, slootjesdagen, schone rivieren en de nationale buitenlesdagen.

In de nationale parken verzorgt IVN de coördinatie van het totale educatieprogramma. Daarnaast bouwt IVN aan een landelijke kennisnetwerk gericht op educatie over en in de nationale parken. Hiermee beheert en vergroot IVN het maatschappelijk draagvlak voor natuur, landschap en cultuurhistorie en wordt de bewustwording van de schoonheid en de waarde van de natuur vergroot.

Binnen het huidige Nationaal Park De Biesbosch coördineert IVN het educatieprogramma en het gastherennetwerk. Het ministerie van LNV financiert deze uren. Het lijkt waarschijnlijk dat er vanaf 2022 nog slechts uren beschikbaar gesteld worden voor de coördinatie van de educatie binnen het Nationaal Park NLDelta.

Belangen agrarische ondernemers

In het Natura 2000 gebied van de Biesbosch is slechts één agrarisch bedrijf actief. Een unieke situatie, geheel in lijn zelfs met de situatie voordat de Biesbosch ontstond door de St. Elisabethsvloed in 1421. In deze tijd was de Groote of Zuidhollandse Waard het landbouwkerngebied van het Graafschap Holland tussen Dordt en Geertruidenberg. De Biesbosch is dan ook een uniek natuurgebied. Het is een reliek van een oudere tijd. De agrarische sector vindt het belangrijk in dit gebied de natuur en landbouw in samenhang te koesteren. Wees bewust van die eeuwenoude rijke Hollandse historie van dit gebied, door juist de landbouw er haar historische plek te laten houden.

In de schil rondom het gebied en met name in de Noordwaard zijn veel agrarisch ondernemers gevestigd. Belangrijk is voor deze ondernemers dat bij ontwikkelingen in en rond de Biesbosch rekening gehouden wordt met hun belangen. De ondernemers verdienen met hard werken hun boterham in deze omgeving en zijn tegelijkertijd inwoner en ook gebruiker van de Biesbosch.

De agrarische ondernemers in de schil van de Biesbosch hebben schade door de foeragerende vogels op de akkers. Daarnaast ondervinden zij hinder van de Nieuwe Dordtse Biesbosch vanwege de grote toestroom van recreanten die auto's parkeren waardoor de landbouwwegen en -gronden niet bereikbaar zijn. Natuurontwikkeling in de schil biedt sommige ondernemers kansen, maar meer ondernemers vrezen dat bedrijfsontwikkeling hierdoor moeilijker wordt. Tegelijkertijd liggen er kansen voor de agrariërs in de schil, bijvoorbeeld voor agrariërs met een neventak. De gebiedsgerichte aanpak stikstof is voor de sector een belangrijk dossier. Hieraan wordt vanuit de landbouwsector een bijdrage geleverd, bijvoorbeeld in het project carbon farming gericht op de opslag van CO_2 in de bodem.

10. Uitvoeringsprogramma

Dit hoofdstuk geeft een eerste aanzet voor het uitvoeringsprogramma. De doelstellingen vanuit de voorgaande hoofdstukken zijn in dit hoofdstuk vertaald naar activiteiten op hoofdlijnen. Deze zijn per thema benoemd en hierbij worden de betrokken partijen benoemd. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks door de netwerksamenwerking uitgewerkt in een jaarplan en geconcretiseerd in projecten en activiteiten. Voor elk project of elke activiteit wordt een werkgroep samengesteld die verantwoordelijk is voor het opstellen van een gedragen plan van aanpak.

10.1 Regulering en toezicht/handhaving

Een Biesboschverordening wordt opgesteld en actueel gehouden door Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen. Op basis van de Biesboschverordeningen worden vergunningen, ontheffingen en toestemmingen verstrekt door Staatsbosbeheer (met mandaat vanuit de gemeenten).

Voor toezicht en handhaving is in de dienstverlenings-overeenkomst tussen Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, Evides en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen een aantal opdrachten omschreven. Hierbij gaat het bijvoorbeeld over het jaarlijks opstellen van een veiligheids- en/of handhavingsplan, het uitwerken van een meerjarig integraal handhavingsbeleid, het gevraagd en ongevraagd adviseren van gebiedspartners en het organiseren van overleggen met verschillende partijen.

Er is een samenwerkingsconvenant opgesteld tussen deze partijen om op elkaars grondgebied te mogen werken en handhavingsinformatie te kunnen en mogen delen. Aanvullend hierop stellen Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen in 2021 een nieuw (integraal) veiligheidsbeleid op voor de Biesbosch. Hierbij wordt verkend of toezicht en handhaving in het gebied geïntensiveerd kunnen worden. Dit kan betekenen dat andere prioriteiten gesteld worden of de inzet op een andere manier verspreid wordt over het gebied en/of in de tijd. Indien hiervoor meer middelen (geld en/of uren) nodig zijn, wordt onderzocht hoe dit gefinancierd kan worden.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor regulering en toezicht/handhaving in het gebied. Voor de recreatieve zonering wordt afgestemd met de gebruikers van het gebied. Op het gebied van toezicht en handhaving wordt samengewerkt met Rijkswaterstaat en Evides in de dienstverleningsovereenkomst en het samenwerkingsconvenant en daarnaast met verschillende andere partijen die zich in het gebied bezig houden met toezicht en handhaving (bijvoorbeeld verschillende gebruikersgroepen in het gebied zoals de sportvisserij en watersportverenigingen). Verkend wordt hoe deze samenwerking in de komende jaren versterkt kan worden.

10.2 Belangenbehartiging en omgevingsmanagement

Vanuit de doelstellingen binnen het thema belangenbehartiging en omgevingsmanagement worden een aantal structurele bespreekpunten benoemd voor het overleg tussen Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen:

- afstemmen belangen, visies, ambities en relevante ontwikkelingen en actualiteiten vanuit Staatsbosbeheer en de gemeenten;
- actualiteiten vanuit het Biesboschnetwerk.

Met de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland worden concrete afspraken gemaakt over de samenwerking met de Biesbosch. Gestreefd wordt naar een structureel afstemmingsoverleg met deze partijen. De partners in de netwerksamenwerking kunnen gezamenlijk bespreekpunten formuleren voor dit afstemmingsoverleg. Andersom kunnen de provincies via dit overleg informatie delen met de netwerksamenwerking.

Staatsbosbeheer en de gemeenten zetten zich gezamenlijk in voor het versterken van de netwerksamenwerking. Een Biesboschregisseur wordt aangesteld met als taak het versterken van het Biesboschnetwerk. Daarnaast coördineert de Biesboschregisseur de samenwerking binnen de netwerksamenwerking en de communicatie en informatiestructuur binnen het netwerk. De Biesboschregisseur stuurt op de uitvoering van voorliggend uitvoeringsprogramma en verbindt partners binnen de netwerksamenwerking.

Het bestaande netwerk wordt onderhouden door de partners betrokken te houden en regelmatig te informeren over actualiteiten en ontwikkelingen. Dit gebeurt op basis van het gezamenlijke uitvoeringsprogramma. Daarnaast wordt geïnvesteerd in nieuwe contacten met partijen die zich aan willen sluiten bij het Biesboschnetwerk. Belangrijk hierbij is dat deze partijen zich verantwoordelijk voelen voor het gebied en een bijdrage willen leveren aan de toekomst van de Biesbosch en/of de projecten en activiteiten uit de gebiedsvisie. De sleutelwoorden hierbij zijn eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Voor dit thema ligt de verantwoordelijkheid vooral bij Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen. Gericht op het versterken van de netwerksamenwerking wordt uiteraard uitdrukkelijk de samenwerking gezocht met de overige partners in de netwerksamenwerking.

10.3 Recreatie en toerisme

Om het voorzieningenniveau te versterken in balans met de natuurwaarden worden de handen ineengeslagen. Staatsbosbeheer, gemeenten, natuurverenigingen, watersporters en ondernemers trekken samen op om de bestaande voorzieningen te onderhouden en verduurzamen en nieuwe voorzieningen te realiseren. Hiervoor wordt een plan gemaakt vanuit de basiswaarden van de natuur, landschap en cultuurhistorie. De focus ligt hierbij op actieve vormen van recreatie (varen, wandelen, fietsen). De volgende onderdelen krijgen in het recreatieplan een plek:

- onderhoud van bestaande aanlegplaatsen;
- nieuwe aanlegplaatsen (voor verschillende doelgroepen) op locaties waar de natuurwaarden dit toelaten (inclusief het onderhoud ervan);
- recreatievoorzieningen op basis van de recreatieve zonering en het bezoekersmanagement;
- afvalmanagement;
- verkennen van mogelijkheden om (compost)toiletten te plaatsen;
- verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de voorzieningen;
- kostenplaatje en financieringsvoorstel via een Biesboschpas of -vignet.

Voor de ontwikkeling van nieuwe recreatieve activiteiten (zoals bijvoorbeeld meerdaagse arrangementen) in en rond het gebied wordt gerekend op ondernemerschap vanuit particulieren en ondernemers. Duurzaamheid dient hierbij centraal te staan. Bij het toetsen van nieuwe ontwikkelingen besteden de gemeenten hier uitdrukkelijk aandacht aan. De recreatieve zonering vormt een belangrijke basis voor het toetsen van nieuwe ontwikkelingen. Hierbij wordt ook gekeken naar de schil rondom het gebied.

Gericht op het verduurzamen en klimaatadaptief maken van de bestaande en nieuwe recreatieve en toeristische voorzieningen in het gebied nemen Staatsbosbeheer en de gemeenten het voortouw. De transitie naar stil en duurzaam varen wordt ingezet. Ook hierbij wordt uiteraard samengewerkt met de watersporters, ondernemers en andere gebruikersgroepen in het gebied. De samenwerking wordt gezocht met de provincies om hiervoor wellicht middelen beschikbaar te krijgen.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Bij dit thema zijn alle partijen uit de netwerksamenwerking in meer of mindere mate betrokken. Binnen de netwerk-samenwerking kunnen kleinere samenwerkingsverbanden en coalities ontstaan die met dit thema aan de slag gaan.

10.4 Bezoekersmanagement

Om de doelstellingen binnen het thema bezoekersmanagement te bereiken, moeten ook voor dit thema de handen ineen geslagen worden. Alle partners in de netwerksamenwerking kunnen immers bijdragen aan het sturen van de bezoekers in plaats en tijd, bijvoorbeeld door gasten te verwijzen naar de juiste locaties in het gebied en door evenementen of activiteiten te organiseren op rustige momenten.
Hiervoor wordt:

- in het recreatieplan (zie onder het thema recreatie en toerisme) ingezet op de juiste voorzieningen op de juiste plekken (op basis van de recreatieve zonering);
- een verkenning uitgevoerd naar de bestaande gebieden buiten het Natura 2000-gebied waar de recreatieve voorzieningen versterkt kunnen worden en naar eventuele nieuwe gebieden die aangewezen kunnen worden voor intensieve recreatie (al dan niet in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe natuur);
- verkend of de druktemeter van Visit Brabant ingezet kan worden als communicatiemiddel (zie het thema communicatie en marketing) om bezoekers te spreiden in de tijd;
- ingezet op communicatie om de bewustwording van bezoekers te verbeteren en (gedrags)regels over te brengen (zie ook het thema communicatie en marketing);
- de samenwerking met en tussen ondernemers en vrijwilligers die in het gebied werkzaam zijn versterkt;

Voor het versterken van de samenwerking met en tussen ondernemers en vrijwilligers die in het gebied werkzaam zijn, wordt het bestaande gastherennetwerk benut en verder uitgebouwd. Deze activiteit is verder uitgewerkt binnen het thema educatie.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Ook bij dit thema zijn alle partijen uit de netwerksamenwerking in meer of mindere mate betrokken. Binnen de netwerksamenwerking kunnen kleinere samenwerkingsverbanden en coalities ontstaan die met dit thema aan de slag gaan.

10.5 Communicatie en marketing

Gericht op de interne communicatie wordt een beknopt communicatieplan opgesteld waarin beschreven wordt op welke wijze de betrokkenheid van de partners in de netwerksamenwerking wordt behouden en versterkt. Daarnaast wordt ingegaan op de wijze waarop de partijen, zowel binnen als buiten de netwerksamenwerking, worden geïnformeerd over de stand van zaken van het

uitvoeringsprogramma en de actualiteiten en ontwikkelingen in het gebied. Het uitvoeringsprogramma vormt de leidraad voor de interne communicatie. De netwerkpartners zijn hiervoor gezamenlijk verantwoordelijk.

Voor de externe communicatie en marketing is het belangrijk dat alle partners in het netwerk hetzelfde verhaal vertellen aan de bezoekers, zodat de identiteit en boodschap van het gebied duidelijk is en behouden blijft. Een periodiek overleg wordt opgezet met alle partners die zich bezig houden met communicatie en marketing in en rond het gebied. Hierbij worden ook de toeristische beleidsambtenaren van de gemeenten betrokken.

Gezamenlijk wordt een marketingplan opgesteld. Dit plan borduurt voort op wat er in de afgelopen jaren in gang is gezet vanuit een breed marketing- en communicatieteam en strategisch kernteam onder aanvoering van het Parkschap. Het plan richt zich hoofdzakelijk op het doorontwikkelen van het merk Biesbosch (mede in relatie tot NLDelta). Daarbij wordt ingezet op het informeren en voorlichten van bezoekers en het uitdragen van de identiteit en hierbij behorende boodschap van het gebied.

Hierbij komen de volgende thema's aan bod:
- natuurwaarden en cultuurhistorische waarden
- recreatieve voorzieningen
- toegankelijkheid/bereikbaarheid
- gedragsregels en bewustwording
- duurzaamheid en klimaatadaptatie

Daarnaast worden in het communicatieplan afspraken gemaakt over de communicatie uitingen (bijvoorbeeld een huisstijl, website, nieuwsbrieven, info-mailadres, publicaties, informatieborden).

Het themajaar rondom 600 jaar Sint Elisabethvloed in 2021 wordt benut om extra aandacht te genereren voor (het verhaal van) de Biesbosch. Gezamenlijk wordt ingezet op een interessant programma van activiteiten.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Binnen het thema communicatie en marketing wordt samengewerkt tussen en met veel verschillende partijen uit de netwerksamenwerking: Staatsbosbeheer, gemeenten, provincies, de bezoekerscentra, het gastherennetwerk, ondernemers, marketingorganisaties, vrijwilligers, enzovoorts. Belangrijk is dat alle partijen hetzelfde verhaal vertellen aan de bezoekers, zodat de identiteit en boodschap van het gebied duidelijk is en behouden blijft.

10.6 Educatie

De projecten en activiteiten voor het thema educatie betreffen de drie onderdelen:
- een programma voor scholen
- de opleiding en coördinatie van de vrijwillige gidsen in het gebied
- behoud en ontwikkeling van het gastherennetwerk.

Scholenprogramma

De activiteiten ten behoeve van het scholenprogramma zijn gericht op:
- het opzetten van een gezamenlijk scholenprogramma met het Biesboschcentrum Dordrecht, het Biesbosch MuseumEiland en het Biesboschcentrum Drimmelen;
- afstemmen van het scholenprogramma met het programma vanuit de Nederlandse delta;
- de thema's klimaatadaptatie en duurzaamheid een plek geven binnen het scholenprogramma;
- het zoeken naar financiering voor het verder uitbouwen van het scholenprogramma;
- het werven van nieuwe scholen die mee gaan doen;
- het voortzetten van het project 'Groen doet Goed' gericht op scholieren binnen de provincie Zuid-Holland.

Gidsennetwerk

Gericht op de vrijwillige school- en publieksgidsen wordt ingezet op:
- coördinatie van het vrijwilligersnetwerk door IVN in samenwerking met de bezoekerscentra (uniformiteit in de vergoedingen, uitstraling en boodschap);
- het verzorgen van een opleiding voor de gidsen in de Biesbosch door IVN;
- het werven van nieuwe vrijwilligers en het vormen van één gidsennetwerk voor de Biesbosch;
- het organiseren van activiteiten in het gebied vanuit het vrijwilligersnetwerk in samenwerking met onder andere bezoekerscentra en ondernemers (bijvoorbeeld lezingen, wandeltochten, kanotochten en excursies).

Gastherennetwerk

Activiteiten gericht op het versterken van het gastherennetwerk zijn:
- het gastherennetwerk voortzetten en uitbouwen samen met de gastheren;
- samen met de gastheren een financieringsmodel voor het gastherennetwerk uitwerken;
- organiseren van activiteiten voor en door het gastherennetwerk;
- het gastherennetwerk benutten om bewustwording voor natuurwaarden bij bezoekers te vergroten;
- het gastherennetwerk betrekken bij het opstellen en uitvoeren van het communicatieplan (zie hoofdstuk communicatie en marketing).

Overige

Daarnaast zouden de volgende projecten en activiteiten (die soms in het verleden al in gang gezet zijn) opgepakt kunnen worden:
- Beleefweek: gedurende één week van het jaar worden verschillende activiteiten georganiseerd in de Biesbosch. Doel is het beleven van het gebied, maar gelijktijdig het uitdragen van de boodschap en het vergroten van het bewustzijn van de bezoekers.
- Natuur en theater: het organiseren van theatervoorstellingen in het natuurgebied met respect voor de natuurwaarden.
- Biesbosch, bron van gezond leven: dit project is gericht op de natuur als belangrijke basis voor de gezondheid van mensen.
- Schone Rivieren acties: minimaal één keer per jaar wordt een opschoonactie georganiseerd in het gebied, waarbij alle gebruikers worden betrokken om samen het gebied schoner te maken. Het netwerk van rivierafvalonderzoekers in de Biesbosch wordt uitgebreid.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Om de activiteiten rond het thema educatie te coördineren wordt de werkgroep educatie die voorheen actief was binnen het Parkschap nieuw leven ingeblazen. In deze werkgroep zullen in elk geval IVN, Staatsbosbeheer, het Biesboschcentrum Dordrecht, het Biesbosch MuseumEiland en het Biesboschcentrum Drimmelen participeren. Ook andere partijen uit het netwerk kunnen hierbij aanhaken. Belangrijk is bovendien om ook partners vanuit de delta gelegenheid te geven hierbij aan te sluiten en vice versa.

Schotse Hooglanders

Bijlagen

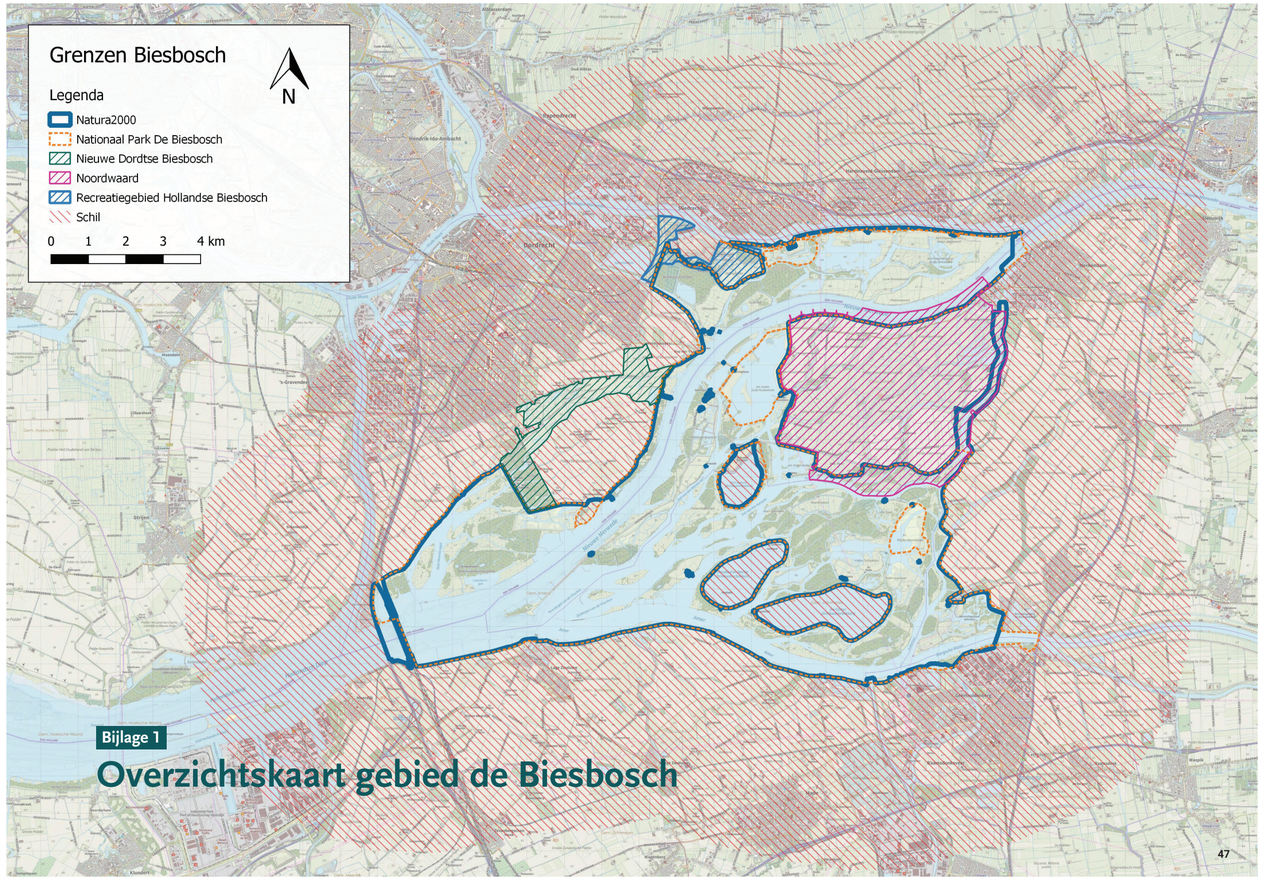

Bijlage 1

Overzichtskaart gebied de Biesbosch

Bijlage 2

Relevante (beleids)kaders

Nationale parken in Nederland

Op nationaal niveau ligt de focus in de Nationale Omgevingsvisie op 'een duurzaam perspectief voor de leefomgeving' . Het gaat over het inspelen op uitdagingen, zoals onder andere: veranderende en groeiende steden, de overgang naar een duurzame en circulaire economie en inspelen op klimaatverandering. Hiervoor is een nieuwe manier van werken nodig: in goede samenwerking tussen overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en burgers. Uitgangspunt is dat ontwikkelingen in samenhang met elkaar bekeken worden, zodat betere en meer geïntegreerde keuzes worden gemaakt.

Interessante ambities voor natuur vanuit de Nationale Omgevingsvisie zijn:

- De natuur floreert in 2050.
- Goede balans tussen gebouwde omgeving en open landschap, tussen natuur en cultuur en tussen land en water met goede verbindingen tussen de gebieden.
- Landgebruik in balans met natuurlijke systemen en ontwikkelingen in het landelijk gebied gaan niet ten koste van de landschappelijke waarden.
- Natuur nabij de stad is belangrijk voor een goede leefkwaliteit.
- Voor een veilig en gezond leven is een robuuste natuur belangrijk.
- Natuurinclusieve ontwikkeling is van belang: het areaal natuur neemt toe en water- en milieucondities zijn verbeterd.
- Erfgoed en identiteit zijn belangrijk.
- Naast het realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit (waarvoor natuur en landschap belangrijk zijn), zijn ook het behouden en versterken van cultureel erfgoed en landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van (inter)nationaal belang en het verbeteren en beschermen van de biodiversiteit van nationaal belang.
- Nationale parken kunnen een bijdrage leveren aan grote ruimtelijke opgaven mits de bescherming van de unieke waarden in deze gebieden is gewaarborgd. Het Rijk is medeverantwoordelijk voor de bescherming van belangrijke open ruimten, zoals de nationale parken.
- Onderdeel van de opgave om biodiversiteit te verbeteren en beschermen is het realiseren van 80.000 ha extra natuurgebied.
- Gemeenten hebben de primaire verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de leefomgeving, waarvan natuur en landschap integraal onderdeel uitmaken.
- Een robuust en verbonden geheel van natuurgebieden is noodzakelijk voor het herstel van de biodiversiteit.

NLDelta

Vanuit het voormalige Parkschap is met een aantal partijen uit de omgeving toegewerkt naar één Nationaal Park NLDelta. De Biesbosch is binnen dit grotere geheel een belangrijk icoon.

Vanwege onvoldoende draagvlak vanuit de benodigde partners en omdat er ook in de landelijke wetgeving onduidelijkheid is over de nationale parken van de toekomst, is besloten vooralsnog geen aanvraag in te dienen om NLDelta de status van Nationaal Park toe te kennen.

Nog onduidelijk is of en op welke termijn het gebied de status van Nationaal Park aanvraagt en toegekend krijgt. Een kernteam van enkele betrokken partijen verkent de mogelijkheden hiervoor.

Nationale Parken
De Nationale Parken van de toekomst zijn de iconen voor synergie tussen landschap, natuur, landbouw en energie. Daarvoor is een kwaliteitssprong nodig, waarbij het initiatief in de gebieden zelf ligt. Er wordt onder andere ingezet op een ruimere begrenzing van de Nationale Parken. Bij de meeste van de huidige Nationale Parken is alleen de natuurkern begrensd. Een ruimere begrenzing van een Nationaal Park maakt het mogelijk dat de kwetsbare natuurkernen binnen het gebied beter beschermd kunnen blijven en dat in het omliggende landschap een overgang naar meer menselijke activiteit ontstaat. Door deze opschaling en door samenhang aan te brengen tussen het landschap, de landschapsecologie en de cultuurhistorie van een gebied, ontstaat meer eenheid. Dit geeft ruimte voor zonering en keuzes tussen gebruiksfuncties. De samenhang vormt de basis voor de ontwikkeling van een eigen gebiedsidentiteit en kan daarmee een impuls geven aan de ruimtelijke kwaliteit en economische waarde van een gebied. Ruimte om te experimenteren vormt steeds een belangrijk onderdeel van de aanpak. De Nationale Parken bieden zo een onderscheidende, aansprekende en verbindende structuur, waarbinnen verschillende functies in samenhang en met kwaliteit kunnen worden gerealiseerd, in aansluiting op de grote opgaven in Nederland.

Citaat uit: ontwerp Nationale Omgevingsvisie (Novi)

Wet natuurbescherming en Beheerplan Natura 2000

De Wet natuurbescherming beschermt Nederlandse natuurgebieden en planten- en diersoorten. Binnen deze wet is ook de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Deze Natura 2000-gebieden zijn aangewezen beschermingszones op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. Voor alle Natura 2000-gebieden worden beheerplannen opgesteld waarin de maatregelen staan die nodig zijn om de instandhouding van het gebied te borgen.

De Biesbosch is aangeduid als Natura 2000-gebied. De Biesbosch is van belang voor een groot aantal habitattypen en moerassoorten, waaronder de bever, ijsvogel, blauwborst, noordse woelmuis, fint en grote modderkruiper. Ook is het gebied rijk aan bijzondere mossen .

De belangrijkste opgave voor de Biesbosch is een kwaliteitsverbetering van het zoetwatergetijdengebied voor vochtige alluviale bossen, ruigten en zomen, slikkige rivieroevers, vissoorten, de noordse woelmuis, de tonghaarmuts en de bever. Daarnaast moet er kwaliteitsverbetering en uitbreiding van het rietmoeras plaatsvinden met daarbij behorende (broed)vogels. En ten slotte ligt er een opgave voor herstel en verbetering van de stroomdalgraslanden en glanshaver- en vossenstaarthooilanden.

De Biesbosch valt onder het landschapstype rivierengebied. De landschappelijke kernopgaven voor het rivierengebied worden als volgt beschreven:

"Versterken van landschappelijke samenhang binnen het rivierengebied en met omgeving door herstel van ecologische relaties tussen binnendijkse en buitendijkse gebieden. Verbinden van leefgebieden van amfibieën, leefgebieden van vissen, met bossen binnendijks, met moerassystemen op de Natte As, met hogere zandgronden en beeksystemen. Verder behoud van huidige slaapplaatsen en foerageergebieden vogels in komgronden, behoud en herstel binnen uiterwaarden van afwisseling tussen grootschalige én open gebieden met kleinschalige én half open gebieden. Herstel van evenwichtige verdeling met laaggelegen uiterwaarden (rietmoerassen en vochtige alluviale bossen) met hooggelegen uiterwaarden (met droge hardhoutooibossen) met nevengeulen en met diepe plassen bij voorkeur door herstel van erosie en sedimentatieprocessen, herstel van rivierdelta's én zoetwatergetijdegebied met voldoende doorstroming en overstromingsdynamiek én met doorgaande verbinding naar Europese achterland voor trekvissen"
(Aanwijzingsbesluit, Ministerie van EZ, 2013).

Hierop aansluitend zijn voor de Biesbosch enkele specifieke kernopgaven en instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten beschreven. In onderstaande tabel zijn de kernopgaven samengevat:

Tabel 2.1. Kernopgaven van de Biesbosch (Ministerie van LNV, 2006).

Kernopgave (en code)	**Beschrijving kernopgave**
3.05 Kwaliteitsverbetering zoetwatergetijdegebied	Kwaliteitsverbetering zoetwatergetijdegebied t.b.v. vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen) *H91E0_A, ruigten en zomen (harig wilgenroosje) H6430_B, slikkige rivieroevers H3270, fint H1103 (inclusief paaiplaats), noordse woelmuis *H1340, tonghaarmuts H1387 en bever H1337.
3.08 Rietmoeras	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding rietmoeras met de daarbij behorende broedvogels (roerdomp A021), aangevuld met noordse woelmuis *H1340.
3.09 Vochtige graslanden	Herstel glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) H6510_B.
3.13 Droge graslanden	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossestaarthooilanden (glanshaver) H6510_A.

Voor de meeste habitattypen en soorten zijn de omstandigheden in het gebied goed genoeg om de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen bereiken. Voor een aantal habitattypen is een extra beheerinspanning nodig. Voor een enkele vogelsoort is nader onderzoek nodig om helderheid te krijgen over het bereiken van de doelstellingen. De oorzaak voor het niet kunnen realiseren van een aantal doelstellingen ligt voor een aantal soorten buiten het gebied. Voor de meeste soorten en een groot aantal habitattypen lijkt het inzetten op procesnatuur en het vergroten van de dynamiek te leiden tot het halen van de doelstellingen.

Om de Natura 2000-doelstellingen te halen wordt ingezet op:

- procesnatuur en het vergroten van de dynamiek;
- beheermaatregelen voor enkele habitattypen;
- monitoring van de autonome ontwikkeling van recreatie in relatie tot de verstoring van soorten.

Bijlage 2

Relevante (beleids)kaders

Het beheerplan gaat in op de benodigde maatregelen om de doelstellingen te behalen. Aanvullend op het beheerplan wordt een recreatieve zonering uitgewerkt. Hiermee moet worden voorkomen dat de verstoring van soorten als gevolg van recreatie toeneemt. Als basis hiervoor is monitoring essentieel. Het beheerplan is opgesteld in overleg met alle direct betrokkenen (beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen). Samen geven partijen invulling aan beschermen, gebruiken en beleven. In 2023 gaat de provincie van start met een herziening van het huidige beheerplan.

Recreatieve Zonering

Op basis van het beheerplan Natura 2000 werken Staatsbosbeheer en gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen aan de recreatieve zonering voor de Biesbosch. In de recreatieve zonering worden gebieden aangeduid waar meer en minder intensieve recreatie mogelijk is. De zonering is gebaseerd op bestaand recreatief gebruik en geeft de kaders voor toekomstige ontwikkelingen. Doel hiervan is het voorkomen van verstoring van soorten als gevolg van recreatie.

Gebiedsgerichte aanpak stikstof

Met de gebiedsgerichte aanpak stikstof werkt de provincie met verschillende partners aan het verbeteren van de condities rond stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden. Ook rond de Biesbosch wordt hiervoor een proces opgestart. Hierbij worden terreinbeheerders, gemeenten, waterschappen, inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden betrokken.

In deze gebiedsgerichte aanpak wordt gekeken naar verschillende vraagstukken die in de gebieden bij elkaar komen. Hierbij kan gedacht worden aan de consequenties van klimaatverandering, uitputting van de bodem en het neerslaan van stikstof. Maar ook de transitie van de landbouw, ontwikkelingen in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen, energietransitie en soms ook woningbouw of infrastructurele opgaven. Het slim combineren van deze opgaven moet leiden tot een integrale aanpak.

Omgevingswet, omgevingsvisies en omgevingsplannen

Op 1 juli 2022 moet de Omgevingswet ingaan. Doel van deze wet is de regels voor ruimtelijke projecten te vereenvoudigen en te bundelen. Hierbij staat een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving centraal. Op basis van de omgevingswet stellen zowel de provincies als gemeenten omgevingsvisies op waarin de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn worden vastgelegd. De provinciale omgevingsvisies worden vertaald in een provinciale omgevingsverordening waarin alle regels zijn verankerd. De gemeentelijke omgevingsvisies worden vertaald in omgevingsplannen die de bestaande bestemmingsplannen moeten gaan vervangen.

Zowel bij de provincie Noord-Brabant als de provincie Zuid-Holland wordt voorgesorteerd op de Omgevingswet en zijn er omgevingsvisies en (ontwerp) omgevingsverordeningen opgesteld. Ook bij de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen wordt gewerkt aan omgevingsvisies. De gebiedsvisie voor De Biesbosch moet uiteraard aansluiten op de verschillende omgevingsvisies. De ambities en beleidsdoelen mogen niet tegenstrijdig zijn. De gebiedsvisie is echter geen visie in de zin van de omgevingswet, maar geeft op strategisch niveau richting aan de netwerksamenwerking.
(www.brabant.nl/onderwerpen/aanpak-stikstof/gebiedsgerichte-aanpak)

Bijlage 3

Stakeholders

Bij het opstellen van de gebiedsvisie zijn de volgende stakeholders betrokken:

- Provincie Noord-Brabant
- Provincie Zuid-Holland
- Rijkswaterstaat
- IVN
- Jachthavens
- Historische haven Woudrichem
- Biesboschcentrum Dordrecht
- Biesbosch Museumeiland
- Dordrecht Marketing
- VVV Biesboschlinie
- Stichting toerisme en recreatie Geertruidenberg
- Beleef de Biesbosch
- Biesbosch Streekfonds
- Bewoners (bewonersvereniging Noordwaard)
- Biesboschgidsen
- Gastheren van de Biesbosch
- Horeca
- Verblijfsrecreatie
- Bootverhuurders
- Rondvaartbedrijven
- Outdoorbedrijven
- Fietsersbond
- Veerverbindingen
- Natuurfederatie Geertruidenberg
- Agrarische Natuurvereniging Drimmelen
- ZLTO
- Federatie Hengelsportverenigingen
- Sportvisserij Zuidwest Nederland
- Varend Erfgoed
- Landelijke Vereniging Behoud Historische Bedrijfsvaartuigen
- Federatie van Watersportverenigingen ‘De Biesbosch’
- Watersporters
- Kanoverenigingen
- Vereniging Te Voet / Wandelnetwerk Drechtsteden
- Waterscouts
- Wildbeheereenheid De Biesbosch
- Natuur- en Vogelwacht Biesbosch
- Vogelwerkgroep De Biesbosch
- SOVON Vogelonderzoek Nederland
- Stichting Natuuronderzoek Nederland
- Vereniging van Vrijwilligers Hollandse Biesbosch
- Uitvoeringscoalitie Waterdriehoek
- Gemeente Molenlanden (ambtelijke vertegenwoordiging)
- Gemeente Geertruidenberg (ambtelijke vertegenwoordiging)
- Raadsleden van de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen

Bijlage 4

Verslag werksessies

Nationaal Park De Biesbosch

gemeente Drimmelen

Gemeente Altena

Dordrecht

staatsbosbeheer

Verslag werksessies gebiedsvisie De Biesbosch

Inleiding

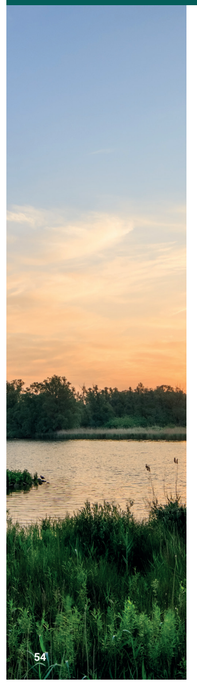

Inleiding

In opdracht van Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen wordt een gebiedsvisie voor De Biesbosch opgesteld. Onderdeel van deze visie is een uitvoeringsprogramma met concrete uitvoeringsprojecten en -activiteiten. In verschillende bijeenkomsten is input opgehaald voor de gebiedsvisie en het uitvoeringsprogramma. Dit document vormt het verslag van alle bijeenkomsten. Een deelnemerslijst van de aanwezigen is toegevoegd aan het einde van het verslag. Daarnaast is door 250 stakeholders een vragenlijst ingevuld om (aanvullend) input te leveren voor de gebiedsvisie en het uitvoeringsprogramma.

Er zijn twee verschillende digitale bijeenkomsten georganiseerd. In de eerste bijeenkomsten hebben we in de drie deelgebieden Altena, Dordrecht en Drimmelen algemene input opgehaald over de toekomst van De Biesbosch. In de tweede ronde bijeenkomsten hebben we wederom in de drie deelgebieden input opgehaald. Dit keer aan de hand van drie thema's: duurzaam toerisme, bezoekers en het merk Biesbosch.

1. Aanleiding en achtergrond gebiedsvisie

Staatsbosbeheer en de gemeenten gaan op een nieuwe manier samenwerken in de Biesbosch. Per 1 januari 2021 wordt de huidige samenwerking in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) van het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch opgeheven. Er wordt gebouwd aan een netwerksamenwerking met alle partijen die actief zijn in en betrokken zijn bij het gebied.

Netwerksamenwerking

In de nieuwe netwerksamenwerking staan participatie, flexibiliteit en eigen verantwoordelijkheid centraal. We vragen betrokkenheid van alle partijen die actief zijn in het gebied en vragen deze partijen om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor bepaalde thema's of activiteiten. Anderzijds ontstaat er ook voor alle partijen vrijheid om zelf met nieuwe thema's of activiteiten in het gebied aan de slag te gaan.

Gebiedsvisie en uitvoeringsprogramma

De gebiedsvisie en een hierbij behorend uitvoeringsprogramma vormen de basis voor de nieuwe netwerksamenwerking. Daarnaast is de gebiedsvisie een belangrijke basis voor de positionering van De Biesbosch binnen het grotere Nationaal Park in oprichting NLDelta. In de visie worden de toekomstrichting en de doelstellingen voor het gebied vastgelegd. In het uitvoeringsprogramma ligt de agenda met projecten en activiteiten vast.
De partijen in de netwerksamenwerking zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma. Er komt een Biesboschregisseur om de netwerksamenwerking verder uit te bouwen en het uitvoeringsprogramma aan te jagen. We vragen alle netwerkpartners hierbij om verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering van projecten en activiteiten in het gebied.

Proces

In het najaar is een concept gebiedsvisie en de eerste aanzet voor het uitvoeringsprogramma gereed. Hiermee komen we terug bij alle netwerkpartners. Streven is aan het eind van het jaar de visie en het uitvoeringsprogramma af te ronden.

2. Recreatieve Zonering

Op basis van de wettelijke kaders vanuit de Natuurbeschermingswet en Natura 2000 wetgeving is een voorstel tot stand gekomen voor de zonering in het gebied. In het najaar wordt een (fysieke) bijeenkomst georganiseerd waarin de zoneringskaarten besproken worden en waarbij specifieke vragen gesteld kunnen worden en opmerkingen gemaakt kunnen worden.
De hoofdlijnen van de zonering zijn weergegeven in de presentatie die via de link hieronder te bekijken is.

Link naar de presentatie

3. Werksessies toekomst van De Biesbosch

Toekomst van De Biesbosch

In de eerste werksessies hebben we input opgehaald gericht op de toekomst van De Biesbosch. Belangrijke conclusie vanuit deze werksessies is dat voor iedereen de natuurwaarden in het gebied voorop staan. Het belangrijkste knelpunt in het gebied is de balans tussen de recreatiedruk en de natuurwaarden. Er spelen veel verschillende belangen in het gebied. Kansen worden gezien in het betrekken van de schil rond het natuurgebied, het beïnvloeden van het gedrag van bezoekers en het sturen van de bezoekersstromen in en rond het gebied. In een wordcloud wordt de input vanuit de werksessies in kernwoorden weergegeven.

Hierna hebben we in verdiepende werksessies doorgepraat over drie thema's: duurzaam toerisme, bezoekers en het merk Biesbosch.
Per thema is in een wordcloud de input verzameld.

Thema duurzaam toerisme

In deze werksessie zijn we ingegaan op het begrip duurzaam kwaliteitstoerisme. Wat betekent dit? Welke voorzieningen passen hierbij? Welke vormen van recreatie en toerisme passen in het gebied en welke niet? Hoe kunnen ondernemers hieraan bijdragen?

Geconstateerd is dat het begrip duurzaamheid gedefinieerd moet worden. Het begrip duurzaamheid spreekt iedereen aan, maar ook hierbij zijn de belangen verschillend. Behoud van de balans tussen natuur en recreatie komt hierbij duidelijk naar voren. Zonering en spreiding van bezoekers zijn belangrijke middelen om met dit thema aan de slag te gaan, de schil rond het gebied kan een belangrijke rol spelen en ondernemers moeten aan de slag met verduurzamen. Stil of elektrisch varen, afvalmanagement en technische ontwikkelingen worden genoemd als kansrijke maatregelen.

Thema bezoekers

We hebben gesproken over het sturen van bezoekers binnen het gebied. Welke gebruikersgroepen willen we in het gebied wel of niet ontvangen? Hoe krijgen we de bezoekers op de juiste plekken in het gebied? Hoe maken we bezoekers bewust van de natuurwaarden en hoe kunnen we het gedrag van bezoekers beïnvloeden?

In principe is iedereen welkom in het gebied, mits de natuurwaarden worden gerespecteerd. Verschillende bezoekersgroepen worden specifiek benoemd: dagbezoekers en meerdaags verblijf, gezinnen met kinderen, schoolgroepen, passagiersschepen, natuurgenieters, wandelaars, fietsers, watersporters en sportvissers. Er is geen behoefte aan overlast veroorzakende groepen, maar de schil rond het gebied wordt genoemd als kansrijk gebied om deze groepen op te vangen. Voorzieningen spelen hierbij een belangrijke rol. Het is echter vooral belangrijk het gedrag van de bezoekers te beinvloeden. Hiervoor zijn communicatie, informatie, voorlichting en educatie belangrijke begrippen en is een belangrijke rol weggelegd voor ondernemers, verenigingen, gidsen, VVV's en bezoekerscentra.

Thema merk Biesbosch

We hebben nagedacht over het merk Biesbosch en het verhaal dat we willen vertellen aan de bezoekers. In 2012 is met een brede groep stakeholders de identiteit van het gebied geformuleerd: De Biesbosch is een rivierdelta met getij, bewerkt land van kreken en wilgenbossen. Hierbij zijn twee kernwoorden geformuleerd waarmee de Biesbosch zich momenteel profileert: dynamisch en avontuurlijk. Wordt deze identiteit onderschreven? Op welke gebruikersgroepen richten we de communicatie? En hoe profileren we het gebied binnen het nationaal park in oprichting NLDelta?

De identiteit wordt onderschreven, maar de kernwoorden moeten meer aansluiten op de unieke natuurwaarden in het gebied. De gebruikersgroepen waarop de communicatie gericht zou moeten worden zijn divers; gezinnen met kinderen, senioren, scholieren, sportieve mensen, wandelaars, fietsers en de inwoners. De verschillende deelgebieden verschillen van karakter en spreken daarom verschillende gebruikersgroepen aan. Hierop moet ingespeeld worden in de communicatie.

Mailadressen en contacten

Vragen en opmerkingen over de gebiedsvisie en het uitvoeringsprogramma kunnen gestuurd worden naar: gebiedsvisiebiesbosch@gmail.com. Vragen en opmerkingen over de recreatieve zonering kunnen gestuurd worden naar Daniel Bakker van Staatsbosbeheer: d.bakker@staatsbosbeheer.nl.

Stakeholders

Aan de verschillende werksessies hebben de volgende stakeholders deelgenomen:

- ANV Drimmelen
- Beleef de Biesbosch
- Bewoners
- Biesbosch Adventures
- Biesbosch Aktief
- Biesbosch Business
- Biesbosch Museumeiland
- Biesbosch Sloepenverhuur
- Biesbosch Streekfonds
- Biesboschcentrum Dordrecht
- Delta Safari
- De Biesbosch In
- Diepstraten botenverhuur
- Federatie van Hengelsportverenigingen de Alm en Biesbosch
- Federatie van watersportverenigingen rond De Biesbosch
- Fort Bakkerskil
- Gastheren van de Biesbosch (toeristisch-recreatieve ondernemers)
- Gemeente Altena
- Gemeente Dordrecht
- Gemeente Drimmelen
- Gemeente Geertruidenberg
- Gemeente Molenlanden
- Hengelsportvereniging De Vrolijke Vissers Hank
- IVN
- Jachthaven van Oversteeg
- Jachthavens
- Natuurfederatie Geertruidenberg
- Natuur- en Vogelwacht Biesbosch
- Ondernemersvereniging Samen Een Drimmelen
- Parkschap Nationaal Park De Biesbosch
- Poort naar de Biesbosch
- Provincie Noord-Brabant
- Provincie Zuid-Holland
- Raadsleden van de 3 gemeenten
- Rondvaartbedrijf Zilvermeeuw
- Sportvisserij Zuidwest Nederland
- Staatsbosbeheer
- Stichting Biesboschbeleving
- Stichting toerisme en recreatie Geertruidenberg
- Uitvoeringscoalitie Waterdriehoek
- Van Chastelet cultuurbedrijf
- Vereniging Te Voet / Wandelnetwerk Drechtsteden
- Vereniging van Vrijwilligers Hollandse Biesbosch
- VVV Biesboschlinie
- Watersport Botenverhuur

Daarnaast is de vragenlijst door 250 stakeholders ingevuld.

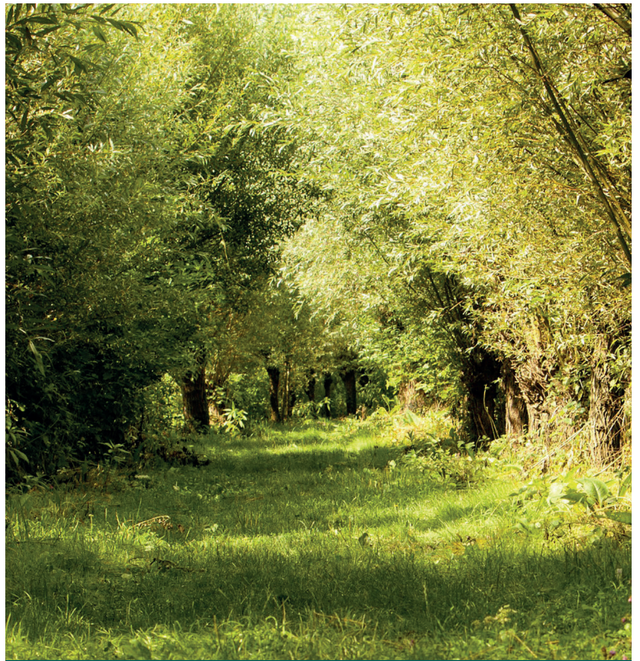

Samengesteld en opgemaakt door:

ORBIS
natuur | landschap | klimaat

Nationaal Park
De Biesbosch

Gemeente
Altena

DORDRECHT

gemeente
Drimmelen

staatsbosbeheer